

Україна КОЗАЦЬКА

Подія року

ЄВРО-2012

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ГАЗЕТА УКРАЇНСЬКОГО РЕЄСТРОВОГО КОЗАЦТВА ТА
ЦЕНТРУ РЕЛІГІЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІНСТИТУТУ ПРОБЛЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
НАН І МОНМС УКРАЇНИ

№ 9-10 (175-176) травень 2012 р.

www.kozatstvo.org.ua

ХАЙ ФУТБОЛ

Київ

Харків

ЄДНАЄ УКРАЇНУ

Донецьк

Львів

РОЗКЛАД МАТЧІВ ГРУПОВОГО ЕТАПУ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ 2012 РОКУ

П'ятниця, 8 червня 2012 року

1: Польща — Греція, 19:00, Варшава
2: Росія — Чехія, 21:45, Вроцлав

Субота, 9 червня 2012 року

3: Голландія — Данія, 19:00, Харків
4: Німеччина — Португалія, 21:45, Львів

Неділя, 10 червня 2012 року

5: Іспанія — Італія, 19:00, Гданськ
6: Ірландія — Хорватія, 21:45, Познань

Понеділок, 11 червня 2012 року

7: Франція — Англія, 19:00, Донецьк
8: Україна — Швеція, 21:45, Київ

Вівторок, 12 червня 2012 року

9: Греція — Чехія, 19:00, Вроцлав
10: Польща — Росія, 21:45, Варшава

Середа, 13 червня 2012 року

11: Данія — Португалія, 19:00, Львів
12: Голландія — Німеччина, 21:45, Харків

Четвер, 14 червня 2012 року

13: Італія — Хорватія, 19:00, Познань
14: Іспанія — Ірландія, 21:45, Гданськ

П'ятниця, 15 червня 2012 року

15: Швеція — Англія, 19:00, Київ
16: Україна — Франція, 21:45, Донецьк

Субота, 16 червня 2012 року

17: Чехія — Польща, 21:45, Вроцлав
18: Греція — Росія, 21:45, Варшава

Неділя, 17 червня 2012 року

19: Португалія — Голландія, 21:45, Харків
20: Данія — Німеччина, 21:45, Львів

Понеділок, 18 червня 2012 року

21: Хорватія — Іспанія, 21:45, Гданськ
22: Італія — Ірландія, 21:45, Познань

Вівторок, 19 червня 2012 року

23: Англія — Україна, 21:45, Донецьк
24: Швеція — Франція, 21:45, Київ

Релігія і духовність

До однієї мети йдемо

З нагоди десятиліття створення Донецько-Харківського екзархату Української греко-католицької церкви на Донеччині з душпастирським візитом у середині травня перебував Глава УГКЦ Блаженніший Святослав Шевчук.

«Десять років тому саме в таку пору був інтронізований владика Степан на престол екзарха, і цього року ми відзначаємо ювілей. У зв'язку з цим Блаженніший приїхав на святкування. Ще одна причина приїзду – офіційний пастирський візит до вірних греко-католиків Донецько-Харківського екзархату», – розповів віце-канцлер Донецько-Харківського екзархату УГКЦ о.Ростислав Муховський.

У Донецьку, в катедральному храмі Покрови Пресвятої Богородиці, Його Святість відправив Боже-ственну Літургію. З Блаженнішим Святославом співслужили екзарх Донецько-Харківський Степан Меньок, єпископ-помічник Донецько-Харківського екзархату Василь Медвіт, єпарх Буцацький Дмитро Григорак, єпископ-помічник Львівської архієпархії Венедикт Алексійчук, екзарх Одесько-Кримський Василь Івасюк, єпископ-помічник Харківсько-Запорізької дієцезії РКЦ Ян Собіло, протосинкел Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ отець Григорій Комар, протосинкел Івано-Франківської архієпархії УГКЦ отець Олег Каськів.

Разом зі святими отцями на подвір'ї храму, де відбувався молебень, до Господа звернулося близько п'ятисот вірян, серед яких було чимало представників Українського Реєстрового Козацтва.

У проповіді глава УГКЦ подякував усім, хто розпочинав служіння на східних теренах України. Він порівняв їх із тими, які «першими знайшли джерело животворної води, скуштували її – і з них почала струмувати вода життя вічного». Проповідник наголосив, що «за десять років розбудовано екзархальні структури, парафії є живими і розвиваються». Особливу

увагу у патріаршому зверненні було приділено настановам молоді, адже саме їм утверджувати в майбутньому громадянське суспільство.

Блаженніший Святослав узяв участь в урочистій академії з нагоди десятиліття екзархату, що відбулася

наголосив на тому, що Слово Боже потрібно пропагувати на доступній для мешканців того чи іншого регіону мові. «Оскільки багато наших вірних користуються у побуті російською, і не лише на сході України, а й в Росії, Казахстані, і сам факт перекладу

Патріарх УГКЦ, Блаженніший Святослав Шевчук з ієрархами греко-католицької церкви серед юних вірян Донеччини

в Палаці культури ім. Куйбишева. Учасникам свята, зокрема, продемонстрували перше інтерв'ю владика Степана Менька, під час якого єпископ відзначив, що особливістю служіння є брак храмів на Сході України. Канцлер отець Василь Пантелюк, який є капеланом Українського Реєстрового Козацтва, доповів про сучасний стан екзархату. За його словами, зараз у Донецько-Харківському екзархаті УГКЦ діє понад 80 парафій, де душпастирює близько 70 священників.

На зустрічі з представниками ЗМІ глава УГКЦ презентував переклад на російську катехизму УГКЦ «Христос – наша Пасха». Зокрема, Патріарх

какетизму на різні мови показує, що УГКЦ сьогодні є глобальною церквою, яка проповідує Слово Боже у різних культурах. Найважливішим є для нас нести Його всім, хто того потребує. Ми відчуваємо відповідальність перед нашими віруючими, яким необхідна увага церкви і церковне учительство. Мені дуже приємно подати цю вістку саме в Донецьку. І коли йдеться про нашу церкву, то мовне питання нас ніколи не розділяло, а навпаки щораз ставало причиною до єдності і порозуміння і давало можливість ефективно душпастирювати у різних контекстах», – зазначив Блаженніший Святослав Шевчук.

Українське Реєстрове Козацтво з першого дня свого заснування активно співпрацює із греко-католиками в царині виховання українців в душі духовності та патріотизму. Тут цілі двох організацій співпадають.

Про це йшлося на зустрічі очільника реєстрових козаків України Анатолія Шевченка з главою УГКЦ Святославом, де обговорювалися шляхи подальшого співробітництва.

«Українське Реєстрове Козацтво, як одна із найбільш структурованих громадських організацій в нашій країні, подає приклад розбудови свідомого громадянського суспільства. Наша церква має бути активною, можливо, не так у політичному, як у суспільному житті країни: для того, щоби виховати гідних свідомих громадян – людей толерантних, відкритими до діалогу з усіма народами. У цьому наша місія з Українським Реєстровим Козацтвом переплітається, – зазначив Блаженніший Святослав. – Хоча ми є церквою, а Українське Реєстрове Козацтво має свою ідентичність, всі разом маємо розбудовувати громадянське суспільство. Маємо вчити громадян бути відповідальними, свідомими, патріотами України. І це буде нашим внеском у розвиток демократичної держави. Щоб ми справді стали господарями своєї долі, свого майбутнього».

Під час зустрічі свої думки з приводу подальшої співпраці УГКЦ і УРК висловили заступник Гетьмана УРК з питань релігії і міжнародних зв'язків, генерал-полковник УРК Ігор Козловський та капелан Українського Реєстрового Козацтва отець Василь Пантелюк.

Дмитро ГРИГОРЕНКО,
власний кореспондент
газети «Україна козацька»,
м.Донецьк
Фото прес-служби УРК

Представництво УРК у Галичині

Як уже повідомляла «УК», представником Гетьмана УРК в Галичині призначено генерала армії УРК Богдана Прокопишака. На прес-конференції, організованій з нагоди цієї події, йшлося про цілі козацтва загалом та завдання, що стоять перед Українським Реєстровим Козацтвом у цьому регіоні.

Верховний учитель бойового гопака Володимир Пилат, представник Гетьмана УРК в Галичині Богдан Прокопишак, головний отаман УРК Богдан Вуйко, капелан представництва Гетьмана УРК в Галичині отець Іван Гнатів, генерал-майор УРК Володимир Саратовський (сидять зліва праворуч)

Його метою є організація роботи щодо здійснення організаційно-виконавчих, методико-просвітницьких, контролюючих функцій стосовно громадських козацьких організацій, формувань, які діють у Львівській, Тернопільській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях, а також забезпечення у містах і районах цього регіону стабільної громадсько-політичної життєдіяльності УРК.

Завданням Українського Реєстраційного Козацтва у Галичині є об'єднання зусиль вчених, педагогів докола здійснення науково обґрунтованих досліджень історії українського козацтва, відтворення їх результатів у наукових працях, образотворчому мистецтві тощо, визначення місця і ролі козацтва у формуванні сучасної моделі державного устрою України, його впливу, як громадської

сили, на консолідацію суспільства, розробка і впровадження козацької економічної моделі господарювання та керівництво створеними за його ініціативою і наказами генштабу УРК козацькими товариствами в Галичині. А ще – оперативне управління місцевими осередками й об'єднаннями УРК відповідно до статутних завдань, рішень Великої ради і наказів Гетьмана УРК.

Представництво Українського Реєстрового Козацтва відтепер діятиме у Львові на вулиці Коперника, 26. Відкриття відбулося сонячного весняного дня у Палаці Потоцьких за участю козацьких очільників та реєстрових козаків Галичини.

Про все це на прес-конференції із представниками преси повідомив головний отаман УРК, генерал-полковник УРК Богдан Вуйко. Він же урочисто зачитав перед строем галицьких козаків наказ про призначення представником Гетьмана УРК у Галичині генерала армії Українського Реєстрового Козацтва Богдана Прокопишака.

Прес-служба УРК,
м. Львів
Фото Василя Ониськіва

Нам пишуть

Мсьє Ж... нащадок козаків

Ливо Підгорний

Свідчення тому – лист, що нещодавно надійшов із Німеччини на ім'я Гетьмана Українського Реєстрового Козацтва від громадянина Франції Ливо Підгорного, який нині працює у герцогстві Люксембург.

Його прадід Кость Підгірний

Куди тільки не розкидала доля нащадків славних українських козаків. Сьогодні їх сліди можна при бажанні відшукати майже на всіх континентах світу – аж до далекої Австралії, про що наша газета неодноразово повідомляла. Більшість з них, попри жорстокі випробування часу, не зреклися свого родового коріння. Навпаки – прагнуть налагодити зв'язки з батьківщиною своїх пращурів, залучитися до козацького руху, що відроджується на теренах незалежної України, у міру можливості сприяти його подальшому розвитку, як на історичній Вітчизні, так і за її межами.

(нині це територія Республіки Молдова). Вони були бійцями Дунайського козацького війська (1828-1868). На підтвердження цього адресант додає список жителів цього села. У цьому історичному документі вони називають себе «нащадками козаків».

Сьогодні Ливо Підгорний працює вчителем математики, маючи освіту в кількох наукових галузях. Володіє багатьма європейськими мо-

више, що «готовий сприяти покращенню відносин між Україною і західними державами в галузі освіти, науки, культури, спорту».

Своє схвильоване послання до українських, як він підкреслює, «братів-козаків» громадянин Франції, який живе у Німеччині, а працює у Люксембурзі і має до того ж ще й румунське коріння, закінчує такими словами: «Я був би щасливий сприяти на-

Козацтво без меж

ГЕТЬМАН УРК У ВІРМЕНІЇ

Святковими травневими днями у Вірменії побувала делегація Українського Реєстрового Козацтва на чолі з Гетьманом Анатолієм Шевченком та генерал-майором УРК Володимиром Книшенком. У с.Ахурян Ширакської області представники УРК взяли участь у відкритті пам'ятника-хачкара на честь героїв, які загинули в бою за місто-фортецю Шуши, що відбувся 20 років тому під час Карабаського конфлікту. Цей символічний кам'яний хрест встановлено за

вірменських козацьких сил, які хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих, по-смертно нагороджених високими козацькими відзнаками. Завершилася пам'ятна подія освяченням пам'ятного хачкара священиками Ширакської єпархії Вірменської Апостольської Церкви.

Під час триденного візиту до Вірменії Гетьман УРК Анатолій Шевченко мав зустріч з Верховним отаманом Спільного об'єднання

Дружня розмова Гетьмана УРК Анатолія Шевченка та Генріка Айлояна з архієпископом Григорієм Бунячаном

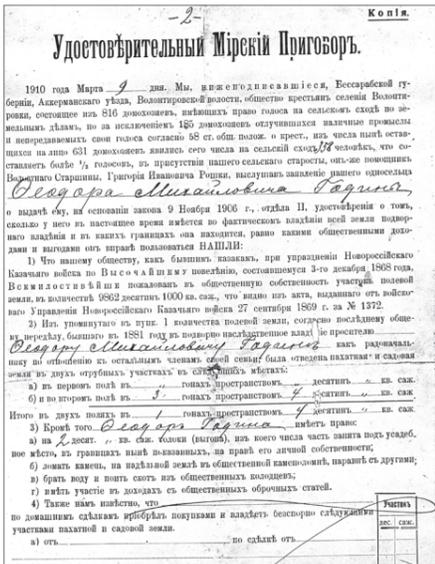
ініціативою місцевого уродженця, а нині голови вірменської громади українського міста Маріуполя генерал-майора УРК Генріка Айлояна.

Окрім представників республіканської, обласної та місцевої влади, Українського Реєстрового Козацтва, земляків і друзів загиблих героїв у ювілейних урочистостях взяли участь очільники Спільного об'єднання

вірменських козацьких сил (СОВКС) Нвером Торосяном, у ході якої обговорювалися питання співпраці, проведення спільних заходів, обміну досвідом щодо воєнно-патріотичного виховання молоді.

Досягнена домовленість про відкриття представництва УРК у Вірменії.

Прес-служба УРК,
Вірменія

Копії історичних архівних документів, що засвідчують козацьке походження громадянина Франції Ливо Підгорного

був нащадком тих запорозьких козаків, які після зруйнування Катериною-Кривою Січі на Дніпрі перебралися за Дунай. Ось що пише про це у своєму листі сам Ливо Підгорний: «Я нащадок роду козаків, які жили на півдні України з XIX століття, у Волонтирівці

вами, відомий як шахіст і спортивний журналіст.

У своєму листі він, як нащадок запорожців, висловлює бажання приєднатися до Українського Реєстрового Козацтва, відомого своїми добрими справами далеко за межами України. Мсьє Ливо

предків, для гідного майбутнього нащадків!»

Підготував
Максим ТОРСЬКИЙ,
власний кореспондент
газети «Україна козацька»,
м.Донецьк
Фото з архіву Ливо Підгорного

Срібло Серебрянського

На початку травня у румунському місті Тулче пройшов Міжнародний чемпіонат охоронців, у якому взяли участь кращі команди семи європейських країн – Іспанії, України, Болгарії, Молдови, Білорусі, Росії та господарів турніру.

Нашу державу на цих представницьких змаганнях мала честь представляти відмінно підготовлена дружина охоронно-детективної агенції «П'ята варта» з прибузького міста суднобудівників Миколаєва, до складу якої

входив і майор місцевого товариства УРК Дмитро Серебрянський.

До програми цього специфічного континентального турніру входили такі дисципліни, як тактика супроводу і відбиття нападу на особу, яка охороняється, демонстрація рукопашного бою, стрільба з різних положень і за різних обставин, вправи з авто, надання медичної допомоги, подолання смуги перешкод, пошук і знешкодження вибухових пристроїв тощо.

За підсумками нелегкої триденної боротьби охоронці-детективи із Миколаєва посіли почесне друге місце, пропустивши вперед лише високопрофесійну команду Служби безпеки Президента України.

Тож срібло чемпіонату отримав і представник УРК Дмитро Серебрянський. Це, безумовно, великий успіх українського козака-охоронця на міжнародній арені.

Прес-служба УРК,
м.Тулче,
Румунія

Охоронець-детектив із Миколаєва, майор УРК Дмитро Серебрянський разом з своєю дружною командою

Об'єднавче свято

Присутність Чайки на святі козацької злагоди

Цього року козацтво міста Миколаєва вперше за тривалий період непорозумінь разом відсвяткувало свято Христового Воскресіння згідно козацьких військових традицій.

Як засвідчує історія, козаки завжди були захисниками православної віри. І, певне, саме віра підказала їх нащадкам шлях до об'єднання всіх козацьких структур нашого регіону.

На свято свого єднання, що сталося (і це символічно!) на святу Пасху, обласна рада козацьких отаманів запросила міського голову Миколаєва Володимира Чайку, керівників районних адміністрацій, інших почесних гостей.

Усі вони стали свідками, а то й учасниками проведення посправжньому вражаючого об-

ряду «Лава на лаву», козацького герцю, змаг з стрільби з луку, вправ із ножем, рукопашного бою. Козацький кіннологічний підрозділ підготував виступ своїх вихованців. А майстри верхової їзди після захоплюючих виступів дозволили всім бажаючим відчувати себе «козаком на коні».

Захід був зі смаком оформлений музичним супроводом, адже протягом дня бадьорі козацькі і народні мелодії, марші грав-вигравав із сяючої на сонці міді чудовий духовий оркестр тутешнього військового гарнізону.

На останок між козаками і десантниками 79-ї Миколаївської окремої аеромобільної бригади виник жартівливо-принциповий конкурс-суперечка на досить

конкретну кулінарну тему: «Хто смачніше зварить козацький куліш». Як і слід було чекати, у цьому парі перемогла дружба і неабиякий апетит.

Слід, безумовно, подякувати всім, хто брав участь в організації і проведенні цього об'єднуючого козацького свята. Особливо таким добродіям, як Олександр Плужник, Валентин В'юн, Олександр Воеводін, Сергій Щербаков. Окрема подяка командирів 79-ї аеромобільної бригади Юрієві Кляту.

Тож, будьмо разом, нехай козацтво об'єднує нас!

Юрій ПЛЕШИВЦЕВ,
голова Ради отаманів
Миколаївщини,
генерал-лейтенант УРК

Зв'язок поколінь

Знову на обрії - «Зірниця»

Всеукраїнська військово-патріотична спортивна гра «Зірниця» проводиться на підставі Указу Президента України «Про концепцію допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді» та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про деякі питання військово-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів». «Зірниця» - складова частина загальнодержавної системи національно-патріотичної і фізичної виховання учнівської молоді, основним завданнями якої є підготовка до служби в Збройних силах України, пропаганда здорового способу життя.

У Новограді-Волинському, що на Житомирщині, в рамках відзначення Дня Перемоги та місячника оборонно-масової роботи було проведено міський етап Всеукраїнської військово-патріотичної спортивної гри «Зірниця». Її учасниками стали учні-козачата 5 - 9 класів з усіх 11-ти загальноосвітніх шкіл міста. Гра проходила під гаслом «Розум, сміливість, мужність і сила - все для тебе, моя Україно!»

Співорганізаторами гри були управління освіти і науки, управління у справах сім'ї, молоді, фізичної культури і спорту міської ради, товариство сприяння обороні України, командування 30-ї окремої механізованої бригади та Українське реєстрове Козацтво, яке представляли козаки Житомирського міського товариства УРК.

За результатами дводенних

Реєстрові козаки Житомирщини з учасниками змагань

змагань переможцем стала команда Новоград-Волинського колегіуму, 2 місце здобула команда ЗОШ №7, третє - команда ЗОШ № 2.

Отаман Житомирського міського товариства УРК, майор УРК Петро Благодир вручив грамоти за відродження духовності і патріотизму переможцям в конкурсі козацької історії, вогневої підготовки, метання гранати, долікаторської допомоги, топографічної підготовки, військової естафети «Десант», виконання строювої пісні та прийомів козацької пісні. Попереду у школярів - обласний етап «Зірниця», до якого також долучаються реєстровці Житомирщини.

Олександр ДРОЗДЮК,
отаман Житомирського
обласного козацького
товариства УРК,
генерал-майор УРК
м.Житомир

Житомирські реєстровці на території 30-ї механізованої бригади Збройних сил України

Зберемося разом на свято і об'єднаймо почуття,

В осередках УРК

Республіканці вшанували Січ

На початку травня у с.Республіканець Береславського району, що на Херсонщині, відбулися урочистості міжрегіонального значення з нагоди 303-ї річниці заснування Кам'янської Січі під назвою «Часи козацькі - Січі Запорозькі».

Очільники козаків-реєстровців - учасники свята

У рамках заходу було проведено святковий мітинг та покладання квітів до могили легендарного кошового отамана Костя Гордієнка.

Серед організаторів та учасників заходу - представники козацьких об'єднань Херсонської області, реєстрові козаки Миколаївського обласного товариства (отаман, генерал-лейтенант УРК Юрій Плешивцев), голова Адміністрації Гетьмана УРК у

Південному регіоні, генерал-полковник УРК Євген Капленко, отаман Гетьманської Греської Азовської козацької дивізії ім. Святого Ігнатія Маріупольського, генерал-лейтенант УРК Василь Якименко, представники Бузького козацького війська, яке очолює отаман Сергій Щербаков.

Прес-служба УРК,
Херсонська область

На святі хліба

в «Золотому ключику»

На базі дитячого садка №118, що носить казкову назву «Золотий ключик», відбулося цілком реальне дійство - свято «Хвала рукам, що пахнуть хлібом», у якому взяли участь колективи дошкільних і навчальних закладів загальноосвітньої дільниці №7 м. Маріуполя, зразковий ансамбль народного танцю «Первоцвіт».

Дорогих гостей традиційно зустрічають хлібом-сіллю

Засобами художнього слова, пісні, танцю діти прагнули показати, як хліб «приходить» до нашого столу, як слід ставитися до цього безцінного дарунку природи і людської праці.

Гостями свята і активними його учасниками стали представники Українського Реєстрового Козацтва, екіпаж моряків-ветеранів тутешнього комбінату імені Ілліча, колишні фронтовики, які розповіли дітям про моральну і матеріальну значущість хліба в мирний і воєнний час, на суші і на морі.

За активну роботу щодо патріотичного виховання підростаючого покоління, формування у молоді національної самосвідомості, належної духовної культури провідні педагоги дошкільного закладу «Золотий ключик» А.Зигаджинова, Г.Железкіна, С.Матвеева, І.Пізіна були нагороджені грамотами УРК, а діти-учасники свята отримали від козаків смачні, солодкі подарунки.

Прес-служба УРК,
м. Маріуполь

Пам'ять

ПРОРОЧІ СЛОВА МУДРОЇ ВЧИТЕЛЬКИ

Для нас, козаків - нащадків і спадкоємців солдатів Перемоги, найвищим законом буття є вірність їх священній справі і нетлінній пам'яті. У кожній родині є свої рахунки з війною.

Генерал-лейтенант УРК Василь Вовченко вітає зі святом Перемоги своїх односельчан

Є вони і у виконуючого обов'язки отамана Київського міського товариства УРК, генерал-лейтенанта УРК Василя Вовченка. Саме в цей святий день він разом із делегацією київських реєстровців відвідав своє рідне село Жорнище, що в Іллінецькому районі на Вінниччині. Звідси його дід Михайло Вовченко відправився на війну, сюди ж повернувся назад із перемогою.

9 травня 2012 року центральною вулицею Жорнища козаки-реєстровці в колоні ветеранів війни, учасників бойових дій, солдатських вдов, громадськості у супроводі духового оркестру пройшли до братської могили, щоб віддати заслужені почесні мужнім захисникам Вітчизни, які боронили нашу землю, серед

них був і козацький очільник Василь Вовченко.

Для багатьох воїнів Жорнищенська земля стала місцем вічного спочинку. Тут у братській могилі поховано 192 воїна. Це село є Батьківщиною танкіста, двічі героя Радянського Союзу, полковника І.Н.Бойка, де на його честь встановлений бюст.

У той день на мітингу пам'яті лунали слова вдячності від сільського голови О.Мохнатюка, в.о. отамана Київського міського товариства УРК В.Вовченка, голови ветеранів війни і праці с. Жорнище А.Чуприни, директора місцевого будинку культури Н.Бондар. Отець Володимир, настоятель Свято-Михайлівського собору, відслужив панахиду.

Реєстровці подякували сивочолим ветеранам а також солдатським вдовам за Перемогу, подарувавши їм квіти.

А потім ветерани у святковому товаристві згадували молодість, однополчан і той радісний день, коли над рейхстагом замайорів прапор Перемоги.

Свято продовжилося вже як козацьке, адже Жорнище має багату козацьку історію, героїка якої мала своє продовження і в роки Другої світової. У часи національно-визвольних змагань українського народу у 1648-1654 рр. це було сотенне містечко Кальницького полку, очолюваного полковником Іваном Богуном.

На церемонії прийняття козацької присяги, поряд із реєстровими козаками: генерал-лейтенантом УРК В.Вовченком, полковником УРК Л.Поліщуком та капітаном УРК М.Грищуком були присутні козаки Кальницького полку ім. Івана Богуна «Українського козацтва» на чолі з полковником УК М.Банітом та підполковником УК О.Мазуром. Активну участь у заході взяли і воїни-афганці Д.Бойко, В.Чуприна, А.Герасимець.

Як здавна ведеться у козаків, добре діло розпочали з молитви Богу. Відкриваючи церемонію поєвати, очільник реєстровців Києва Василь Вовченко зазначив, що з перших днів існування омріяної української держави, реєстрове козацтво стало її опорою, проголосивши своїми пріоритетами духовність і патріотизм.

А потім отець Володимир провів молебень за Україну та привів до присяги новобранців.

Слова вірності Богу, Україні та реєстровому козацтву урочисто зачитали чотирнадцятеро козаків, берегинь та джур. Отець Володимир благословив і окропив нове козацьке поповнення села Жорнище свяченою водою, а потім усіх вітали старші козаки та берегині.

Дитячі самодіяльні колективи та духовий оркестр подарували односельцям і го-

та безпрограшна лотерея, у якій розігрувалося понад 300 призів. Подарунки від козаків отримали багатодітні сім'ї, воїни-афганці, люди, які творили славу села. Не забув очільник реєстровців столиці України відзначити подарунком і свою стареньку вчительку А.О.Поненко, яка його ще в школі навчала, що коріння роду – це суть історії і основа

Символічна зустріч представників трьох поколінь на святі Перемоги у селі Жорнище

стям свята цікавий концерт: лунали вірші і пісні, а відголос від дзвінких дитячих голосів далеко чувся над весняними садами. Мешканці Жорнища висловлювали вдячність своєму землякові, козацькому генералу Василю Вовченку за організацію свята.

Завершенням дійства стала запашна козацька каша

сьогодення. «Завдяки таким, як він, наш славний козацький рід, як і життя села Жорнище, ніколи не перерветься, а Україна буде завжди вільною і незалежною», - відзначила мудра вчителька.

Прес-служба Київського міського товариства УРК с. Жорнище

ВІТАЛА ЗІ СВЯТОМ КОЗАЦЬКА ГАРМАТА

Заходи за участю козаків-реєстровців полку імені Дмитра Вишневецького ГГАКД Святого Ігнатія Маріупольського приурочені до Дня Перемоги, розпочалися у приазовському портовому місті заздалегідь.

6 травня у першій половині дня очільники, козаки і берегині одного з кращих в УРК підрозділів вшанували пам'ять загиблих: на традиційному міському мітингу біля Могили Невідомого солдата. Після урочистого покладання квітів полеглим козацьке товариство під орудою отамана полку, полковника УРК Миколи Яковенка тепло поздоровило сивочолих ветеранів зі святом Перемоги.

Святкові заходи продовжилися 8 травня в освітній школі №43, де за активною участю отамана «Малої Січі», що діє на базі цього навчального закладу, капітана УРК Ольги Ніколаєвої

пройшла учнівська лінійка, відбулося покладання квітів до обеліску. Після цього юні козаки зі старшими товаришами відвідали музей ОШ №50, де дізналися багато цікавого про

героїчно-трагічний військовий період в історії міста, України.

А зранку, в День Перемоги, козаки Маріупольського полку імені Дмитра Вишневецького вже були у сусідньому Урзуфі, де разом із колективами художньої самодіяльності взяли участь у святковому концерті.

Опісля реєстровці відбули до смт. Ялта, щоб поздоровити зі святом місцевих ветеранів війни, підтримати їх добрим словом, козацьким подарунками. Ті, у свою чергу, пригостили дорогих гостей смачною гречаною кашею з традиційною фронтвою чарчиною. А ще був свіжий кавун, що його зберегли з минулорічного врожаю спеціально до цієї зустрічі! І, як зазвичай, лунали того дня незабутні фронтві пісні, військові і козацькі марші.

Далі козаків чекав урочистий концерт у Старому Криму, де заповзято у танку і співі показували свою

Смачний козацький куліш!

творчу майстерність колективи народних ансамблів, солісти-аматори. На березі Азовського моря реєстровців смачно пригощали, тут яскраво салютували, навіть палили з козацької гармати!

Після святкового дійства і протягом усього життя ми будемо щиро повторювати:

«Спасибі Вам, дорогі наші фронтвики, ветерани війни за світле небо над нашими головами, за мир у наших домівках. І цілий рік, вічність – з Вашою Перемогою!»

Прес-служба УРК, м. Маріуполь, Донецька область

Козаки і берегині Маріупольського полку імені Дмитра Вишневецького з мером селища Ялта Дмитром Черницею

Гордість УРК

Краєзнавець з козацького Приазов'я

Павло Іванович Мазур

Знаний педагог, краєзнавець, талановитий письменник Павло Мазур — давній друг і постійний автор нашої газети. Ось уже дев'ятий рік до читачів «України козацької» доходить його добре, шире, повчальне слово. Нещодавно полковник Українського Реєстрового Козацтва відзначив славний 80-річний ювілей. Але й нині, попри поважний вік, глава великої династії педагогів повен сил і енергії: з-під його пера, одна за одною виходять книжки-оповіді, у яких сивочолий козак досліджує історію рідного краю, ділиться з молодими українцями величезним життєвим, краєзнавчим досвідом.

А місяць тому побачила світ чергова книжка Павла Мазура для дітей шкільного віку «Степ та воля — козацька доля». Оскільки Павло Іванович людина скромна і звик спиратися лише на власні сили, то й сигнальних 10 примірників видав... власним коштом. Хоча, прочитавши її, наполегливо рекомендуємо учителям історії та організаторам позакласної роботи мати видання у своїх бібліотеках — гідна підмога у просвітницько-виховній роботі: про козаків — лаконічно, науково-достеменно, доступно навіть наймолодшим школярикам. Тож «Україна козацька» звертається до заможних і незможних наших читачів допомогти видати «Степ та волю» гідним накладом.

А ще кілька теплих слів про автора-воєводу.

Павло Мазур належить до старшого покоління краєзнавців Донеччини. Народився він якраз перед Покровою 1928 року у селі Вила-Ярузькі, що на півночі Вінницької області у родині вчителів сільської школи. Зростає серед людей, які знали, цінували, плекали рідну мову, кохалися на мистецтві та минувшині України. Продовжуючи справу батьків, у дев'ятнадцять років Павло Іванович розпочав педагогічну діяльність учителем молодших класів.

По закінченню філологічного факультету Чернівецького державного університету отримав призначення на роботу до Маріуполя, де й працював з 1954 року вчителем, завучем, директором школи, інспектором міського відділу освіти, завідувачем районного методкабінету, методистом міського палацу дитячої та юнацької творчості.

«У моїй багаторічній біографії не було революційних зривів, — розповідає Павло Іванович. — На вітчизняній педагогічній ниві плідно працює вже четверте покоління Мазурів. Вчителювали мої батьки, дружина,

племінниця, тепер уже онуки». Загальний педагогічний стаж Мазурів нараховує близько 300 років».

Якщо зібрати всіх Мазурів-педагогів, то лише з них можна організувати шкільний педагогічний колектив. Є в династії директор навчального закладу (герой нашої оповіді), вчителі фізики, хімії, початкових класів, мовники, то ж повністю укомплектована школа сімейного типу... Роздуми про освітянську діяльність Мазурів Павло Іванович виклав в одній зі своїх книжок «Розгойдані дзвони пам'яті».

Багаторічна педагогічна діяльність пана Павла гідно поцінована державою. Він кавалер орденів «Трудового червоного прапора», «Знак пошани», нагороджений відзнакою Українського Реєстрового Козацтва — орденом «Бронзовий козацький хрест», медаллю ВТ «Просвіта» «Будівничий України», грамотою Президента України тощо. Він — лауреат освітянських відзнак «Струна високого неспокую», «Малиновий дзвін душі», «Залиши мені у спадок думку найвищу», літературних конкурсів імені Григорія Кривди, «Книга Донбасу» та інших.

Павло Мазур — автор великої кількості публікацій на педагогічні, методичні, літературознавчі, історичні та краєзнавчі теми. Його особиста творча бібліографія нараховує більше тисячі назв. З-під його пера вийшло близько 40 книг. Весь доробок освітянина з Маріуполя узагальнено в бібліографічному показчику «Просвітанин, краєзнавець, педагог», який до дня його 80-річчя у серії «Краєзнавці Донеччини» випустила Донецька обласна універсальна наукова бібліотека.

Варто сказати, що краєзнавство та журналістика давно вже стали другою професією героя нашої оповіді. У 2004-му та 2009-му його визнано «Кращим краєзнавцем року Донеччини», а в 2008-му нагороджено відзнакою «Почесний краєзнавець Донеччини».

За півстоліття пошукової та наукової роботи чітко визначилися теми його краєзнавчих досліджень. Серед них — історія шкільної та позашкільної освіти у Приазов'ї, проблеми української мови на Донеччині, «Приазов'я — колись козацтва», дослідника цікавить історія легендарної «Кальміуської паланки», маріупольської «Просвіти» тощо.

Чекають на спонсорів-патріотів уже готові до друку рукописи ще восьми книжок. «Були б грошенята, то звичайно видав би самотужки, проте на одну пенсію не розженешся...», — розводить руками сивочолий козак, але і не панікує, бо вірить, що в Україні настануть добрі часи для українського широкого слова.

Про Павла Івановича Мазура багато сказано добрих слів: відзначають його роботу, творчість знані на Сході України люди — краєзнавці Валерій Романько, Петро Гайворонський, В.Узбек, журналісти Валерій Шептуха, Сергій Лашенко та багато інших.

А своє слово Павло Іванович з радістю дарує читачам «України козацької».

Дмитро ГРИГОРЕНКО,
власний кореспондент «УК»,
м.Маріуполь

«ПІДУ НА НИЗ, ЩОБ НІХТО ГОЛОВУ НЕ ГРИЗ»

Як тільки мова заходить про Запорозьку Січ, у нашій уяві постає могутня постаць козака, що творить героїчні подвиги в борні з ворогами України. Про таких у народі казали: «Козак не боїться ні тучі, ні грому». Воно-то так. Але козаки — це, крім усього, також звичайні люди, зі своїми потребами, уподобаннями й звичаями. Вони в мирні дні чимало часу проводили в товаристві на Хортиці або в родинному колі десь на своєму хуторі...

І мимоволі постає низка питань: як ця частина козацького життя

До козацької читальні

Степ та воля — козацька доля

була організована? Чим займалися запорожці в час між походами? Як проводили вільний час? Що їли? Як одягалися? Якому мистецтву віддавали перевагу? Як і чого навчались?..

Все це, гадаю, не тільки цікаво, але й повчально для нас, бо щось, напевно, можна запозичити з того й нам, особливо тепер, коли сучасна молодь проявляє такий інтерес до своєї героїчної минувшини, збирається в козацькі табори, улаштовує всілякі змагання, походи.

То ж хоч уявно завітаймо на Січ десь у другій половині XVII століття, проведемо разом з козаками-запорозьцями один день — з досвіту й до півночі. Замислімося над побаченим і почутим, відобразимо все це у формі

у Кафу, на ярмарок відведуть, у неволю продадуть. І ось настала та хвилююча мить, коли посеред дніпровських хвиль постала козацька твердиня і свята українська земля, ім'я якої Хортиця. Велика енергетична сила таїться в цій землі...

«Так ось вона, Січ! Ось те гніздо, звідки вилітають усі ті горді й дужі, як леви, лицарі! Ось звідки розливається воля й козацтво на всю Україну!» — урочисто мовив Тарас Бульба.

Дійсно, Запорозька Січ була неприступною фортецею на острові Хортиця (потім на Базавлуці й Томаківці). Бо зі всіх боків обмивали цей острів стрімкі води Дніпра. А ще, крім того, на самім острові був викопаний гли-

бокий рів, наповнений водою, за ним ішов високий вал із частоколом... Посередині Січі був широкий майдан. Тут стояла церква Святої Покрови, зовні дуже скромна, але всередині повна золота й срібла, бо козаки були набожні й дуже дбали про свою церкву. Під час читання Євангелія вони тримали шаблі наполовину витягненими з піхов на знак того, що готові кожної хвилини боронити свою віру, волю й Батьківщину. Довкола площі були побудовані довгі хати — так звані «курені». Всього на Січі налічувалося до 38 куренів, у котрих, як правило, гуртувалися козаки-земляки. Курені так і називалися: Канівський, Корсунський, Полтавський, Переяславський... В урочисті хвилини запорожці з гордістю мовили про своє «гніздо»:

Юні пластуни Донеччини біля воріт сучасної Січі на легендарній Хортиці

нотаток подорожнього... Нашим провідником буде знавець козацького побуту Дмитро Іванович Яворницький, який все своє життя присвятив вивченню історії славної козацької доби. Тому не забудьмо взяти із собою його книгу «Запорозьке в остатках старини і преданія народа».

Ось так спорядивши себе, ми й дізнаємось про те, як виглядала Січ і які звичаї були на Запорозжжі та взагалі як жили запорожці. Про все це й піде мова на сторінках книги, яку ви, читачу, взяли до своїх рук. Передусім вона адресована юним козацатам — учням загальноосвітніх шкіл, козакам-педагогам, які будуть ними опікуватися, всім, хто цікавиться козацькою минувшиною, її героїкою.

Нам, що відправились у віртуальну подорож на Січ, поталанило, бо зустріли ми в дорозі Тараса Бульбу із синами. Вони, як розповів письменник Микола Гоголь, також поспішали на Хортицю. Разом, та ще й у такому товаристві, їхати й приємно, і безпечніше. Адже Диким Полем ширяє татарва, того гляди, зааркнять,

«Славна Січ — мати, славен батько — Луг!»

«ХЛІБ, СІЛЬ ТА ВОДА — ТО КОЗАЦЬКА ІДА»

На Запорозькій Січі був установлений строгий внутрішній розпорядок, порушувати який не смів ніхто — ані козак, ані старшина. За загальним сигналом козаки вставали до схід сонця і йшли до річки купатися. Купалися вони завжди, незважаючи на пору року, особливо взимку. Після цього всі сідали в курені за стіл снідати, на сніданок подавалася СОЛОМАХА — житне борошно, зварене у воді й змашене олією. За звичаєм, осавул, суддя та інша вища військова старшина мешкала й приймала їжу в тих куренях, до яких вона була приписана. Кухар, який готував їжу для козаків усього куреня, їв, як прийнято було, стоячи.

(Закінчення в наступному номері)

Павло МАЗУР
м.Маріуполь

Мова про мову

СЛОВА БОЛЯТЬ -
тривожний вимір мови

На початку було Слово. Сьогодні багато говорять про біль душі, крик її, що відлунує в мові. А чи може слово так боліти, мов душа?... Загальновідомими і загальноновизнаними постають принаймні два виміри слова: 1) універсально-людський, що знайшов вияв у постульованій віками і тисячоліттями і найпоследовніше втілений у сакраментальній моделі: *Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово* (Ів. 1:1), що розвинуто в усьому біблійному просторі, де знаходимо: *Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього* (Ів. 1:3). Уже ці перші животворні рядки Євангелія від Івана відсилають нас до самого Початку, до того джерела, звідкіля бере початок всесильна і непереможна ріка часу — ріка часу, якій підпорядкований увесь рух людства і поза якою нічого не відбувалося, не відбувається і ніколи не відбудеться. У цих трьох формах часу того самого дієслова відтворено повну драматизму, переживань історії десятків і сотень попередніх поколінь (минулий час), а у теперішньому вимірі сприймаємо нашу буттєвість, а форма майбутнього часу передає очікуване і сподіване. Реально не бачимо вистражданого попередниками, але відчуваємо це у словах, осмислюємо той пройдений морок і шлях до світла, бачимо зримо майбутнє та ословеснюємо його, прогнозуємо. Власне, цей вимір Слова занурений у найглибші витоки людства як самої його сутності та осмислення з'яви людства в загальноцивілізаційному просторі. А що ж для нас, нині сухих, є слово? Слово, що буденно звучить у повсякденні, і Слово, яким розмовляємо з Богом, і Слово, що передає неповторність наших почуттів — щонайглибших і чистих... Тут слово завжди забарвлене суб'єктивністю, національно-своєрідним, заглиблене в культурно-етнічну пам'ять. Якщо перший вимір Слова набув загальнолюдського і загальноцивілізаційного виміру в різних інтерпретаціях, то статус національного і його відповідна значущість є настільки динамічним, настільки заполітизованим, що інколи складно розпізнати правдивість виголошеного.

Мова—загальнонаціональний дух, що витворює спільну просторовість. Мова, зреалізовуючи своє призначення — поставати середовищем, що єднає індивідів у часі (тобто тих, які живуть тепер, з предками і нащадками) і просторі (тобто тих, які живуть сьогодні, з тими, хто мешкає в інших точках етнічного простору), заповнює свідомість

людини, структурує її етнічно особливим чином, підключає її до емоційних джерел духовності, поза якими ніяке формування ані світогляду, ані ментальності, ані духовного самовияву особистості просто неможливе. Людина справді не може виразити себе зрозумілим для іншого чином, інакше, ніж надаючи своєму індивідуальному загальноусталеному, загальноновизнаному. Цим загальноновизнаним є, поперше, мисленеві форми, нав'язані мовою, а по-друге, сама мова в її матеріальній конкретності. Мові належить домінуюча позиція в пізнанні світу і в реалізації інших форм діяльності свідомості, що постає виявом «словоцентризму» або ж «панлінгвістичності». Та й сама ментальність є світоспостереження в категоріях і формах рідної мови, що поєднує у процесі пізнання інтелектуальні, духовні та вольові якості національного характеру в типових його виявах. Українська мова, що являє собою, Галактику значень і смислів, у своїй державі не набула належного функційного навантаження не тільки у повсякденні, де кожний має право спілкуватися рідною мовою, але й на загально-адміністративних, загальнополітичних та інших теренах. Останнім часом почастишали спроби відтиснути її на маргінеси. Говоримо тут про ініціативи народних депутатів, державних установ різних рівнів, що зорієнтовані не лише на послаблення силового поля української мови, а відцентрування, тобто виведення із силового ядра. Як тут не згадати глибокі рядки з поезії Ліни Костенко: *Слова росли із ґрунту, мов жита. / Добірним зерном колосилась мова. / Вона як хліб. Вона мені свята. / І кров'ю предків тяжко пурпурава. // А хтось по ній прокопував рови. / Топтав, ганьбив нам поле найдорожче. / І сниться сон: насутись корови — / Сім тучних, але більше тощих. // Скубуть озиме, нищать ярину, / Ще й гудять, гудуть, ратицями крещуть. / Трагічна мова! / Вже тобі труну / Не тільки вороги, а й діти власні тешуть. // Безсмертна мова! / Ти смієшся гірко. / Ти ж в тій труні й не вмістишся до речі. / Вони ж дурні, вони ж знімали мірку / З твоїх принижень — / Не з твоєї величі! // Твій дух не*

став приниженням і плюским, / Хоч слала доля чорні килими — / То од Вілюйська до Холуйська, / То з Києва до Колими. // ... Як ти зжилася з тугою чайною! / Як часто лицемірив твоїй Парнас!.. / Шматок землі, / Ти звешся Україною. / Ти був до нас. Ти будеш після нас. // Мій предковичний, / Мій умитий росами, / Космічний, / Вічний, / Зоряний, барвінковий... / Коли ти навіть звався — Малоросія, / Твоя поетеса була Україною! «Сама по собі мова вічна... і прийняття народом іншої мови, не означає автоматичного його мовного входження у відповідне мовне поле» (Фердинанд де Соссюр). Та й справді, річ не в тих, хто прагне видозмінити статус української мови, хто накидає межі її навантаження, хто прагне скоротити її силою в освіті, науці, управлінні.

Видатна українська поетка Ліна Василівна Костенко на минулорічній презентації своєї першої прозової книги

Річ у нас самих... Тих, хто сповідує українське слово, хто прагне звертатися ним до Мірила усіх Сутностей і нашого Єства — до Бога... Ми встановлюємо статус у навантаження рідного слова — українського у своїй власній Державі. Бо що за велич без величі... Якщо ми справді великі і бережемо традиції вікові, то як можна зберегти таку велич без основного носія ДУХУ УКРАЇНСЬКОГО — Мови. Поза ним немає не лише українського народу, але й немає духу українського, немає Української Держави. Не територіального простору, а сутності.

Але ж подивимося на нас самих: щомісячно, щотижнево, щоденно і щогодинно звужується силове поле української мови на телеканалах (кажуть, вони ж не державні, але ж державні структури визначають умови їхнього функціонування; уявімо, якби один з каналів став повністю забезпечува-

тися шведськомовним, бо його власник — швед), те саме стосується друкованих засобів масової інформації. І поволі-поволі молодь наша в інтерв'ю, розмові намагається послугувуватись не українською. Чи не нагадує це відому модель нижньолужицької мови, коли завдяки різноманітним засобам вдалося сформувати в молоді негативне ставлення до свого рідного?..

«Без України — ми не знаєм, хто ми» (Іван Сокульський). Подивімось правді в очі: за останніми даними 28% українців підтримують надання російській мові статусу державної, підтвердження чого є результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології. Так, у відповідь на питання (містило шість мож-

українізації «з витісненням російської мови з усіх сфер суспільного життя». І лише 23% опитуваних підтримують чинну правову ситуацію «українська мова — державна, російська мова має такі самі права, як мови інших національних меншин», а поряд 14% вибрали варіант, за яким чітко простежується реальна мовна ситуація: «українська мова — державна, російська вживається лише як розмовна». Досить суттєвим є те, що на 21 році Української Держави збереження / зниження статусу російської мови підтримують 49% респондентів, тобто орієнтовно стільки ж, скільки висловилися за те чи те підвищення (4% не визначилися) (висвітлене опитування Київського міжнародного інституту соціології проведено за ініціативи автора статті в рамках співпраці з Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень НАН України та за фінансової підтримки Наукового товариства імені Шевченка в США (з фонду ім. Наталії Данильченко). Польовий етап тривав 11-20 лютого 2012 року, опитано 2029 респондентів (Майже половина українців хочуть підвищити російську мову в правах).

«Люблю Вітчизну... Якби Ми всі любили!» (Іван Світличний). Усе ще раз засвідчує, що українці мають дбати про збереження власного — того, що і складає основу Державності. В іншому разі, залишиться тільки територія, на якій пануватиме мова, література, культура іншого народу, що на підсвідомому рівні сприйматиметься як привнесене, а творення таких цінностей завжди відбуватиметься на материковій землі, де мешкають носії цієї мови, літератури, культури. Витворене в інших землях зазвичай сприймається як щось меншшвартісне. Мовна ситуація в Україні багатомірною і багатовекторною. Її облаштування повинно здійснюватися б виважено і помірковано. Навіть референдуми в таких випадках не виступають надійним способом, тому що можуть зактивізувати відцентрові тенденції в самій Державі. Це референдуми, а що тоді казати про накази або розпорядження, постанови чи ухвали тих чи тих управлінських структур. Любов до рідного краю, до рідних просторів, до школи, в якій навчався, до материнського тепла — це любов до рідної мови, без якої й Вітчизни нема. Мова, збережена українським народом протягом віків попри постійні утиски, і сьогодні вимагає від кожного з нас турботи та уваги, пошани і відповідного поцінування.

Анатолій ЗАГНІТКО,
член Національної спілки письменників України

Весна нашої пам'яті

Реєстрові козаки Софіївського району, що на Дніпропетровщині, не залишають без уваги ветеранів, свідків війни. Взимку вони відвідали багатьох учасників бойових дій і допомогли стареньким людям.

Під час відвідин солдатської вдови Н.І.Глоби, яка так і не дочекалася із фронту свого

спорудили пам'ятник вдовам фронтівиків і встановили його у центрі Софіївки. На відкриття прийшли ветерани, жителі районного центру, представники влади. Приїхала з донькою та внуком і Надія Іванівна Глоба. Вона широко дякувала козакам. Представник гетьмана УРК у Софіївському

і ті розстріляли танкіста. Три-чотири роки за його могилою доглядали родичі або очевидці драми, але останніх три роки вона стояла занедбаною. І ось цієї весни реєстровці «взяли шефство» над нею: відремонтували пам'ятник, пофарбували огорожу.

Приїхали сюди разом із

Реєстровці Софіївського району пам'ятають про подвиг захисників України

чоловіка Павла, у козаків зродився задум вшанувати жінок тієї далекої війни. Адже вони самотужки виховували у важкі холодні і голодні повоєнні роки дітей, піднімали зруйноване народне господарство. Надія Іванівна, приміром, сама виростила двох дочок. Легкого хліба у житті ніколи не було — працювала й на тракторі, і ланковою в колгоспі, а вже вийшовши на пенсію, ще довго варила хліборобам-степовикам смачні борщі під час польових робіт.

На власні кошти козаки

районі Анатолій Лісний вручив удові ікону Святого Миколая, а її доньці Ніні Павлівні, яка цього дня відзначала 70-ліття, — пам'ятний подарунок.

Поблизу загальноосвітньої школи, в центрі селища, є парк. Колись тут було кладовище воєнних років. І на ньому — могила старшого лейтенанта М.Колесника, розстріляного фашистами у лютому 1942 року. Офіцер під час відступу наших військ у серпні 1941 року залишився тяжко поранений у своїх родичів. Однак

ветеранами, аби покласти на могилу вінок пам'яті.

До своїх добрих справ козаки залучають і молодь. Упорядковувати могилу розстріляного танкіста козакам допомагали школярі 6-Б класу Софіївської ЗОШ №1.

Так що добрі козацькі справи є кому наслідувати. А отже зв'язок поколінь не уривається.

Петро ДАЦЕНКО,
заступник отамана
Софіївського районного
товариства УРК,
Дніпропетровська область

Хода до Вічного вогню

До Дня Перемоги у Херсоні відбувся святковий парад, у якому взяли участь близько 40 тисяч жителів та гостей міста. Учасники параді пройшли вулицями міста від площі Героїв Сталінграду до парку Слави, де відбулося покладання вінків та квітів до Могили Невідомого солдата та Вічного вогню.

Учасники ходи несли державні прапори України,

прапори міста Херсона. Окремою колоною під знаменами Українського Реєстрового Козацтва пройшли реєстровці Херсонщини. Колоною козаків очолювала голова Адміністрації Гетьмана УРК у Південному регіоні генерал-полковник УРК Євген Капленко та отаман Херсонського обласного товариства УРК Олег Бойко.

Ветеранів війни та учасників ходи вітали учні херсонських шкіл, які створили для них живий коридор.

По завершенню святкування відбувся святковий концерт. А ветерани, херсонці та гості міста мали змогу скуштувати солдатської каші.

Прес-служба УРК,
м.Херсон

Зростає малеча і молодість квітне - Міцніє звитяжна Вітчизна моя.

Г.Грибанов

Козацького гаю молоде шумовиння

Навесні подвір'я Димитрівської школи-інтернату особливо охайне: після копіткої роботи працівників школи та учнів, різнобарвними візерунками милують око клумби з ніжними квітами, повітря сповнюється п'яним ароматом черемхи, майданчики для відпочинку приваблюють свіжою соковитою зеленню. Навколо навчального закладу багато дерев, але час та екологічні проблеми регіону роблять свою справу: дерева старіють, всихають, гинуть.

З метою поновлення і збереження зелених насаджень учні та працівники школи взяли участь в акції «Посади дерево та збережи його».

стикласники разом із класним керівником Лесею Малковою вирішили оновити фруктовий садок. Біля їдальні школи висадили шовковиці, персики, абрикоси, вишні, горіхи. Придбали плодіві дерева та добрих віряни церкви «Джерело життя».

Народна мудрість говорить: «Дерева саджають прашури, а їхньою тінню користуються нащадки». Посаджені своїми руками дерева стануть предметом гордості вихованців козацької школи-інтернату, живим пам'ятником їх добрих справ. Тож діти пообіцяли ретельно доглядати за деревами, робити посильний внесок у

Реєстровці Димитрового - гідний приклад козачатам

Ретельно готувалися до цієї події: планували як посадити дерева, шукали саджанці, запрошували до співпраці ентузіастів. І ось на шкільному подвір'ї закипіла робота. Учні 5-9 класів висадили кленову алею. Допомогали школярам реєстровці козаки Димитрівського полку імені Петра Сагайдачного, який очолює полковник УРК Олександр Ємельянов. А ше-

озеленення рідного краю.

Акція стала не тільки корисною, а й принесла велике задоволення. Кожен бажаючий виявив турботу та любов до природи, підтвердив своє прагнення робити добрі справи.

Володимир ЖУРАВЛІВ,
підполковник УРК,
м. Димитрове,
Донецька область

Порадять і допоможуть

Напередодні Дня Перемоги у загальноосвітній школі-інтернаті №8 міста Донецька відбувся патріотичний концерт.

Його підготував козацький музичний гурт «Надія» під керівництвом майора УРК Віктора Тракалюка. Козацький марш виконав автор, керівник гурту разом із Оленою Крутовською. Пісню «Як у нас на

отаман Донецького міського товариства УРК Олександр Поповиченко, голова Ради старійшин УРК Сергій Тарнавський, отаман Будьонівського районного товариства УРК у Донецьку, полковник УРК Олександр Титомир, майор УРК Дмитро Гришук.

Реєстровці не лише бажані

Вихованці школи-інтернату №8 з реєстровцями Донецька

Україні заспівала берегиня УРК Яніна Юрочко, реєстровий козак Олексій Пташкін - пісню про справжню чоловічу дружбу. З хореографічними номерами виступила берегиня УРК Тетяна Мірошніченко.

У складі запрошених були

гості у навчальному закладі, але й надійні помічники педагогічного колективу у патріотичному вихованні дітей.

Прес-служба УРК,
м.Донецьк

Нам пишуть

Ця гра – козацька!

Народився я 1937 року в селі Росава Київської області. Хлопці нашого села полюбили всілякі спортивні ігри, але особливо – футбол. Звичного нині футбольного м'яча у нас після війни, звісно, не було. Що таке бутси, гетри, щитки ми і уяви не мали. Замість м'яча використовували все, що відсакувало від землі, навіть порожні бляшанки. Правил гри ми теж не знали, але вигравати хотіли всі, не зважаючи й на травми. І все ж, попри всі негаразди повоєнних років, це були щасливі і незабутні молоді роки життя!

Сьогодні я пенсіонер, але, коли дивлюсь футбольні матчі, все моє тіло, душа хвилюються, піднімається настрій, ніби я знову потрапляю у чарівний, рухливий світ дитинства, юності.

Футбольні традиції гідно продовжував мій син Руслан, доки не трапилася жахлива трагедія – він пішов із життя у 37 років... Його друзі з Миронівки, Києва, Білої Церкви щороку 10 квітня, на

лотерею з виграшами спортивного одягу й інвентарю.

У той час, коли на полі тривають футбольні баталії, козаки Миронівського товариства УРК готують куліш у сімдесятилітровому (!) казані.

Козаки Миронівського міського козацького товариства УРК бажають футболістам збірної України перемоги у змаганні «Євро-2012», а головному тренеру Олегові Блохину – фантазії, енергії, мудрості на футбольній ниві.

Від імені козаків-реєстровців звертаюся до редакції «України козацької» з проханням висвітлювати на шпальтах газети результати змагань із футболу чемпіонату «Євро-2012» на час їх проведення на стадіонах України та Польщі.

Анатолій ГРИГОРЕНКО,
отаман Миронівського міського козацького товариства УРК,
полковник УРК,
Київщина

Переможці та призери традиційного козацького турніру з футболу в Миронівці

його день народження, разом із козаками Миронівського міського козацького товариства УРК проводять турнір за участю футбольних команд Миронівки та Миронівського району. Призери змагань, кращі футболісти отримують кубки, медалі та розігрують

По закінченню змагань і офіційному їх закритті всіх учасників пригощають смачною козацькою кашею з щирими побажаннями міцного здоров'я та духовної наснаги!

Я переконаний, що футбол – це справжня козацька гра, змагання думки та сили!

Куди не кинь - всюди клин

ДВОБІЙ ІЗ «ЗЕЛЕНИМ ЗМІЄМ»...

Пити, випивати, кружляти, хилити, вихилити, смоктати, черкати, цмулити, чаркувати, клюкати, смикати, лигати, кругляти... хух...куликати, кубрячити, пивати, глушити, тягти, дуги, хлистати, розпивати, пиячити, хлебтати, дудлити. А тепер, шановні читачі, спробуйте продовжити цей специфічний синонімічний ряд. Правильно: жлуктити, залитися, смакувати, хлискати, розпивати, хлебстати, потягувати, питки, питоньки і, виявляється, ... вболівати за улюблену команду. А що? Бо це, он стверджують знаючі люди, одне й те ж саме.

Футбольні вболівальники Донбасу зі стажем із ностальгією згадують наступну спортивно-виробничу традицію. Свого часу після переможних матчів «Шахтаря» (особливо в Єврокубках) істотно збільшувався видобуток палива на шахтах Донеччини та інших вугільних регіонів. Адже вболівальники-гірники відгукувалися на перемоги улюбленої команди ударною працею. Немає сумніву, цієї симпатичної традиції намагаються дотримуватися й досі. Та ніде правди діти, сьогодні після домашніх матчів «Шахтаря» все частіше згадують інші показники. Серед них – ширина, глибина та швидкість течії горілчаної чи пивної ріки, що в ці дні тут виходять із берегів. А чого ж ви хотіли? Он навіть вже діти завзято цитують телевізійну рекламу «Футбол без пива не футбол!»

Бодай трохи повернути оті бурхливі ріки і подалі відвести їх від спортивних споруд намагалися ще й за тих часів,

коли донецька команда грала на стадіонах «Шахтар» та «Олімпійський». Коли ж у місті відкрили п'ятизіркову «Донбас Арена», за справу взялися з подвійною енергією. Бо вже перші матчі тут показали: якщо так триватиме й надалі, в парку височітиме не тільки сучасний стадіон, а й ... терикон з порожніх скляних пляшок. Чи з битого скла. Подібна перспектива, зрозуміло, нітрохи

за чотири години до початку матчу та ще плюс дві години після його закінчення.

Любителі повболівати «під мухою», неважко здогадатися, були не в захваті від нововведення. Та вже тоді вони почали передчувати, що їх у цій біді не залишать. Приміром, подекували, що окремі виробники горілки ось-ось перейдуть на випуск нової марки - «Вболівальницька» в пласти-

ма «необхідних» у дні матчів додаткових послуг. У об'явах певний натяк на співчуття, бо нагадується рішення виконкому Донецької міськради про заборону продажу оковитої у скляній тарі. Та потім згорьованим відвідувачам таки дають шанс повболівати «як слід»: «Але для вас ми із задоволенням (!) переллємо в пластикову тару будь-який напій!»

І переливають. Діло нехитре. Біля каси стоїть ящик із порожніми пластиковими пляшками і одна з продавщиць, озброївшись лійкою, спритно переливає придбані горілку чи коньяк у пластик.

Гірники свій черговий матч зіграли внічию. Приблизно на рівних поки відбувається й поєдинок із «зеленим змієм». Цікаво і ...тривожно, чи не доведеться на майбутньому «Євро-2012» спостерігати таку картину: двоє вітчизняних уболівальників насилу ведуть третього, який ледве ногами перебирає і намагається допитатися в усіх оточуючих рахунок футбольного протистояння на «Донбас Арена», скажімо, матчу між збірними України і Англії?...

Тому, хоч-не-хоч, а ота ініціатива підприємливих продавців навколишніх «переливайок» і супротив алкоголю водночас все більше нагадує впертий двобій із казковою гідрою. З отією самою, у якій натомість відрубаної голови миттю виростала ще одна. Або відразу дві...

Павло КУЩ,
письменник-сатирик,
м. Донецьк

Малюнок Миколи Капусти

не приваблювала, і тому виконавчий комітет Донецької міської ради ще в жовтні 2009 року своїм рішенням заборонив продаж алкогольних і слабоалкогольних напоїв у скляній тарі в дні проведення футбольних матчів на стадіоні «Донбас Арена». Такий собі «сухий закон» почав діяти тільки на прилеглий до стадіону території і обмежувати продаж оковитої у скляній тарі вирішили всього на-всього в наступний період:

кових пляшках, паперових пакетах і навіть у гумових грілках. Утім, певна річ поки нічого подібного не спостерігається. Втім, вихід із цієї ситуації тут таки вже знайшли і свою допомогу вболівальникам запропонували власники довколишніх магазинів, які мерщій кинулися виручати «спраглих» вболівальників. У торгових точках Донецька, розташованих у «сухий зоні», вже навіть з'явилися розвішані оголошення - рекла-

Фотофакт

Так козаки у Києві на майдані у футбол грають!

Поетичним рядком

ФУТБОЛЬНИЙ ТРИПТИХ

1. Пригадується той найперший матч, як поміж ніг міцних і, часом, підлих в чужі ворота «пира» вгоню м'яч – і сонце мені руки тисне підняті!

Тепер у заліковці – десь під сто, в багато важливіших (чи не гордість?!) – крізь стінку, головою, з розвороту!..

Але той перший, дивовижний гол відкрив рахунок і в мої ворота.

2. Переплутав вільні і штрафні, ампула не виберу роками..

Кручено влучає кутовий прямо в серце – між захисниками.

Скошено валюся на газон із брутално гострими словами.

В німоті чекання стадіон бісерно ятриться цигарками.

За суддею – визначення кари. І летить з кишені жовта картка: за навмисне гальмування гри – перше попередження ... мені

3. Виводжу в центр ровесників гравців: за – капітана, капітан – у гіпсі..

На рівні серця – стрічка на руці: отвіт – за всіх, стократ – за особисте.

Юрій ДОЦЕНКО

Сини Вітчизни

ГЕРОЙ УКРАЇНИ - КОЗАЦЬКОГО КОРИННЯ

Нещодавно у приміщенні Донецької обласної організації Національної спілки письменників України пройшла зустріч місцевих літераторів та журналістів з багатолітнім політв'язнем радянських концтаборів, відомим громадським і політичним діячем, народним депутатом, Героєм України Левком Григоровичем Лук'яненком.

Відбулася невимушена тривала розмова, де лунало багато питань щодо сучасного стану України, перспектив нашої молоді держави на майбутнє. Відповіді пана Левка були

ротьби двадцятого століття, дисидентського правозахисного руху. Не минули й останні події у нашому суспільстві, у роботі Верховної Ради, зокрема «мовної проблеми», що її

утвердження справжньої, а не «паперової» незалежності нашої держави.

Шанований гість із Києва був приємно вражений, що на східних теренах України виходить така патріотична газета, як «Україна козацька», про яку вже чув чимало гарного. Він із задоволенням взяв для більш детального ознайомлення декілька номерів «УК», а її редакції подарував невеличку бібліотечку своїх книжок з власним автографом, серед яких і останнє видання «Де ти, доле України?».

Левко Лук'яненко не обмежився лише відвідинами обласного центру Донеччини. На запрошення товариства О.Тихого він в чергове відвідав батьківщину свого мужнього побратима, який віддав життя за український народ, його гідність. У Дружківці Л.Лук'яненко побував у школі, де навчався і викладав Олекса, у міському музеї, де обладнано куточок пам'яті великого земляка, зустрівся з членами товариства, що носить його безсмертне ім'я.

Побував невтомний Левко Григорович і в сусідньому Костянтинівському районі

Біля пам'ятного знаку побратиму О. Тихому на подвір'ї школи у Дружківці, у якій він навчався й викладав

— у мальовничому великому селі Олександрівці-Калінове, що знаходиться на березі заповідної козацької річки Клебан-Бик. Відвідав тамтешній краєзнавчий музей, що став гордістю цього села, мав тепле спілкування з його мешканцями.

Під час відвідин Донеччини народний депутат України

мав також зустріч із головою Донецької обласної державної адміністрації Андрієм Шиньком. Відбулася тривала розмова, що, за словами пана Левка, носила багатообіцяючий характер, хоча б уже тому, що перший керівник області вільно говорив із колишнім дисидентом державною українською мовою.

Депутат Верховної Ради Левко Лук'яненко знайомиться з газетою «Україна козацька»

зважає, аргументованими власним багатим життєвим досвідом. Були логічно вмотивовані його екскурси у минуле, в історію козацтва, національно-визвольної бо-

спілки письменників України, автором багатьох книжок.

Сам Левко Григорович — з козацького роду, тож твердо вважає відродження козацтва в Україні важливою складовою

художників та журналістів України Микола Капуста, народний артист України Віталій Аверченко.

Родзинкою цьогорічного Сосюрівського свята у Дебальце-

тривав два дні. В урочистій обстановці його лауреати отримали заслужені нагороди — дипломи, призи, відзнаки.

Особливу повагу серед переможців «Срібних дзвонів»

особливо з його праправнуком Олексієм Олеговичем. Певне, йому було приємно дізнатися, що наша газета неодноразово писала про Володимира Сосюру, про його буремну козацьку юність, участь у національно-визвольній боротьбі. До речі, свіжі номери нашого часопису отримали у подарунок усі учасники Сосюрівського свята, за що щиро дякували.

Цікавими були також знайомства з самодіяльним композитором Григорієм Кабанцевим із Маріуполя, оригінальною художницею, непересічною особистістю Людмилою Жовнір із Красноармійська, живописцем-педагогом із Дебальцево Мельком Агабеяном, молодшими учасниками конкурсу.

На закритті цьогорічного Сосюрівського свята всі висловили побажання, щоби наступного року захід у Дебальцево отримав усеукраїнський статус, з перспективою на міжнародний творчий конкурс, присвячений нашому славетному поету-лірику. До того ж тамтешня влада нарешті затвердила рішення про встановлення пам'ятника Володимиру Сосюрі у місті Дебальцево — учасники конкурсу мали змогу побачити його макет у місцевому музеї.

«Срібні дзвони» - з нащадками Сосюри

На економічній карті Донеччини містечко Дебальцево, що на північному сході області, ледь проглядається, адже крім значимого залізничного вузла тут годі шукати якихось великих промислових об'єктів. А ось на літературній мапі України цей населений пункт Донбасу посідає чільне місце, бо саме тут народився Володимир Сосюра, який згодом став гордістю вітчизняної поезії.

Наприкінці травня у Дебальцево вже за доброю традицією відбувся черговий (п'ятий — ювілейний) конкурс поетів, художників та диклантів «Срібні дзвони», присвячений славетному письменнику-земляку, неповторному лірику Донеччини, України Володимиру Сосюрі.

У цьому мистецькому заході взяли участь аматори пера, пензля, художнього слова, сцени не лише з різних куточків нашої області, а й сусідніх Луганщини, Дніпропетровщини, інших регіонів України.

До складу представницького журі цих творчих змаг увійшли знані письменники, художники, актори. Серед них — лауреати багатьох літературних премій Станіслав Жуковський, Іван Білий, Юрій Доценко, Валерій Романко, член Національних спілок

Праправнуки В. Сосюри Олекса та Оксана (в центрі) насвятили «Срібні дзвони» у Дебальцево

вому стала участь у ньому прямих нащадків видатного поета — його праправнуків Олекси та Оксани Сосюри, які приїхали з Києва.

Творчий конкурс, що був організований і проведений місцевою владою на чолі з виконуючим обов'язки Дебальцівського міського голови Олександром Папаіоану,

викликав 73-річний поет із села Новолуганське, що на Донеччині, Яків Калиновський — колишній учень незабутнього Олекси Тихого, в'язень сумління радянських таборів, ветеран педагогічної праці. Про його непересічну долю ми ще обов'язково розповімо...

Запам'яталося і спілкування з нащадками Володимира Сосюри,

Син згадує про батька

Цієї весни, коли виповнилося 100 років з дня народження Героя України Олекси Гірника, який у 1978 році вчинив акт високої самопожертви, спаливши себе у Каневі на Чернечій горі, подорож регіонами України здійснив син патріота Євген Гірник.

Мета його акції — розповісти правду про свого батька, висвітлити його неординарний мужній вчинок у контексті тодішніх реалій в ім'я майбутнього України.

Не оминув Є.Гірник у своїй просвітанській подорожі й Донеччину. І не випадково, адже саме тут, в обласному центрі, вже не перший рік діє чи не єдиний у світі громадський музей «Смолоскіп».

Прес-конференція з Євгеном Гірником відбулася у Донецьку у прес-клубі ринкових реформ.

Пам'ять козацька

Про гетьманів і отаманів на Слобожанщині

Про автора

Лесь Ісаїв – історик з Харківщини, 1988 року з відзнакою закінчив історичний факультет Харківського державного університету, тут же навчався в аспірантурі.

Автор історико-географічного посібника про рідний край, що побачив світ 2007 р., наукової монографії про трагічні події 1928-1933 рр. на Харківщині (2008 р.) та більше двохсот публікацій на історичну та краєзнавчу тематику.

Зараз працює вчителем історії в сільській школі. Його учні безліч разів перемогли в обласних та всеукраїнських конкурсах-захистах Малої академії наук, обласних історичних олімпіадах, у всеукраїнських краєзнавчих конкурсах, брали участь у експедиціях.

Заслужений працівник освіти України. Відмінник освіти України.

Курінний бунчужний (майор) Борівського козацького куреня.

БУЛАВА І ГОЛОВА

Хоча принагідно можна згадати гетьмана Яцька Острянину, засновника Чугуєва, одного з перших запроданців, який з усіх сил вислужувався перед московським царем, за що й був убитий власними козаками. Однак влада цього чи то гетьмана, чи то полковника (у джерелах вказується по-різному) обмежувалася в 1639-1641 рр. власне острогом Чугуєва. Він увесь час був тут у повній облозі місцевих донецьких (з річки Дінця) козаків-здобичників, які не дозволяли йому виткнути й носа поза межі міських укріплень. Власні козаки його зовсім не слухалися. Отже, якийсь аж занадто мізерний та миршавий виходить з нього гетьман-невдаха. Недарма ж історик Є.Альбовський слушно зауважує: «Гетьманство його досить оманливе».

Ні як не личить гетьманська булава й слобідському бригадиру, якому з 1706 року московський цар підпорядкував усіх полковників слобідських полків. Якщо й тримав бригадир шось у правіці, то це якийсь нікчемний пернач, та й той направляв куди треба як не белгородський воевода, то російський генерал.

Амбіційною спробою стати слобідським гетьманом у 1711 р. був зухвалий проект волоха-молдаванина князя Д.Кантеміра, який під час війни перебіг від турецького султана до московського царя Петра I. За таку «доблесть» він вимагав від царя передати йому в повне адміністративне та військове управління всю Слобідську Україну, себто Кантемір однозначно прагнув стати тогочасним гетьманом над українцями-слобожанамі. Однак цар обмежився тільки роздачею

Загальноприйнятою є думка, що гетьманів на Слобожанщині ніколи не було, як не було й спроб запровадити тут цей характерний інститут козацької військової автономії. Не можна ж усердіоз сприймати твердження автора «Історії Русів», що кожен слобідський полковник прагнув стати самовладним гетьманом. Прагнути то вони безумовно прагнули, але що з того реально було, нам добре відомо.

молдаванам земельних маєностей та дрібних військових посад.

Українські лівобережні гетьмани, зокрема Іван Самойлович, виявляли неодноразове бажання підвести слобідські полки під свій «регімент». Тобто, підпорядкувати своїй владі всю Слобожанщину. У 1680 р. Іван Мазепа разом з гадяцьким полковником за дорученням гетьмана Самойловича їздив у Москву, щоб умовити царя та його оточення включити до складу Гетьманщини Слобідську Україну. Цьому запекло противились як власне слобідські полковники, так і місцева старшина, небезпідставно побоюючись обмеження власної сваволі. Та головне – це аж ніяк не входило в плани царського уряду, який не міг допустити суттєвого посилення гетьманської влади.

Отже, якісь аж надто кволі спроби запровадити гетьманство на Слобожанщині все ж були, але все це на рівні побажань і невдатних проєктів.

СЛАВЕТНИЙ БАЙДА – НА ПОДІНЦІВ'І

Цікавим є факт бойової діяльності на Сіверському Дінці знаменитого козаць-

Слобожанщини. Після його повернення назад до польського короля Сигізмунда II на Торі й далі продовжував залишатися кіш з досить значним загном місцевих козаків на чолі зі знаменитим отаманом Михайлом Черкашиним, тут же базувалася й флотилія їх байдаків і каюків. Хоча Д.Вишневецький стрімкою кометою прокреслив небосхил Слобожанщини, залишивши в архівах лише скупі й туманні згадки, це не заважає визнавати його не тільки фактично першим гетьманом наддніпрянського козацтва, а й першим організатором і керівником донецького козацтва, саме там, де пізніше виник найпівденніший та найволелюбніший із слобідських козацьких полків – Ізюмський.

ПОЛКОВНИК ТОРСЬКИЙ З ТОВАРИШАМИ

Із документів московського Розрядного приказу нам відомі десятки козацьких отаманів Середнього Подінців'я та Нижнього Приоскілля, які в останній чверті XVI – першій половині XVII ст. разом зі своїми здобичницькими ватагами вели активну бойову діяльність та військовий промисел проти татар і московитів з метою

Так, у відписці в Москву валуйського воеводи від 31 травня 1642 р. інформується про великий козацький «стан литовських воровських черкас» (себто вільних українських козаків-здобичників з української території Великого князівства Литовського) у гирлі р.Жеребця (біля сучасного смт Ямпіль Краснолиманського району Донецької області). Повідомили про це воеводи «валуйські черкаси», які потрапили в полон до тутешніх козаків. Відвели їх у «козацький стан» (кіш) полковника Григорія Торського та отамана Василя Рябухи, а козаків з ними «700 чоловік і більше». Тут полонені чули, як «литовські воровські черкаси говорили між собою таємним звичаєм», що збираються «государеві прикордонні міста ізгоном, війною й приступом» брати, а першими хочуть розгромити Валуйки. Через це переляканий валуйський воевода негайно повідомив воевод Белгорода, Яблонова, Оскола й Усерда про загрозу нападу українських козаків. Ще чули «валуйські черкаси», що тутешні козаки «чекають громити на Дінці турецьких і кримських послів та гінців».

Отже, досить потужний козацький загін полковника Торського та отамана Рябухи, який базувалася між сучасними містами Слов'янськ і Красний Лиман, становив потужну загрозу не тільки прикордонним російським фортецям, а й татарам. Цим двом козацьким ватажкам підлягали й навколишні численні дрібніші загопи, які проводили бойові операції аж до самого Дону, Валуйок і Белгорода.

КОЗАЦЬКИЙ КІШ ВАСИЛЯ РЯБУХИ

У цей же час одна з таких дрібних козацьких ватаг напала на великий загін царського посланця до донських козаків Михайла Засецького (Засекіна), коли він переїздив із Валуйок на Дон через придніпровські степи. Вони погромили московське посольство та донських козаків, які його супроводжували. При цьому були вбиті й поранені як серед московитів, так і дончаків. З пізніших відомостей дізнаємося, що це були козаки під проводом отамана Мокія («Мокійки»), які підпорядковувались отаману Василю Рябусі.

Як доносили в Москву «валуйські черкаси», що перебували в коші отамана Василя Рябухи на Дінці, загін отамана Мокія налічував «тридцять чоловік кінних» та до них пристало ще вісім піших черкас – «Тишко з товаришами». Коли вони ділили трофеї після погрому посольства, між ними вийшла запекла сварка. Мокій не дав компанії Тишка «паю з погрому» (тобто, долі зі здобичі) й хотів їх усіх перебити. Останні ледве втекли «у Військо отамана Рябухи» та поскаржилися йому на Мокія. Отаман Рябуха вирішив покарати за свавілля Мокієву ватагу й кинувся зі своїми козаками їх ловити, але ті втекли «з Війська».

Лесь ІСАЇВ,
історик
Харківська область

Пісня перемоги. Гравюра з картини Юзефа Брандта. 1870-ті роки

кого ватажка й одного з найважливіших організаторів українського козацтва князя Дмитра Вишневецького. За традицією, саме його вважають одним з перших козацьких гетьманів (після П.Лянцкоронського), хоча й, очевидно, він цього титулу формально не носив. Поступивши на службу до московського царя, Д.Вишневецький зі своїми козаками на початку 1559 року перебазувався з Подніпров'я в Середнє Подінців'я. Ймовірно, десь у районі гирла р.Тор на Дінці він став кошем і звідти блискавичними ударами 5-тисячного війська на Айдар, Азов, Тамань, Крим і Кавказ майже два роки наводив жах на татар і турків. Тор (сучасне м. Слов'янськ Донецької області) – це територія пізнішого Ізюмського слобідського полку. Чомусь історики (за винятком Д.Багалія) не звернули належної уваги на те, що саме Д.Вишневецький одним з перших у середині XVI ст. започаткував українську військову колонізацію

захоплення в них здобичі й трофеїв. Найчисельнішими козацькими загонами в тутешніх краях командували полковник Григорій Торський, отаман Василь Рябуха й «отаман старший» Семен Забузький, якому певний час підпорядковувалися два вищезазначених козацьких ватажки. Колоритна постать «отамана старшого», якому сучасна українська енциклопедія наліплює ярлик «політичного авантюриста», заслуговує на нашу увагу.

Семен Забузький походив зі старовинного козацького роду. У 2-й пол. 40-х рр. XVI ст. входив до складу старшин реєстрового козацтва. Вперше з його ім'ям зустрічаємося в московських офіційних повідомленнях з Південної Слобожанщини в червні 1642 р., коли він очолював козацькі загопи Подінців'я та Приоскілля.

Згадки про ці козацькі загопи на Дінці й Осколі та про їх військовий центр у районі Тору постійно зустрічаємо в тогочасних документах.

ТАТО У ТЮРМІ БОРЕТЬСЯ ЗА КРАЩЕ ЖИТТЯ

Віра Данилівна розповіла про те, як приїжджали до неї журналісти з Польщі – робили фільм про гіркопомні події на Волині, свідком яких був її тато. «Їх вразило те, в яких умовах в Україні живуть родичі борців за свободу, ставлення до них з боку держави, – розповідала пані Віра.

тата вперше кинули за ґрати, мама перебувала на другому місяці вагітності. Їх часто відвідували батькові друзі, які залишилися на волі або звільнилися раніше. Приносили гостинці й казали, що тато бореться за краще життя. Тому вона з гордістю відповідала всім: «Мій тато у тюрмі – він бореться за краще життя».

Уперше до в'язниці Данило Шумук потрапив за...

із Німеччиною дісталися західноукраїнські землі. Середню освіту отримав, як не дивно, перебуваючи за ґратами. Згодом вступив до педагогічного інституту, викладав у школі географію. Швидко зрозумів, що від «советів» чогось доброго очікувати зайве – з полиць магазинів почали зникати товари, невдоволених переслідували, масово вивозили до Сибіру.

перші ж дні війни німці все розбомбили... А коли почалася війна, їх, неозброєних, кинули на фронт. Як з'ясувалося, у цих будзагонах були зібрані «неблагонадійні», в основному, – колишні активісти компартії Західної України. Вони й стали живим щитом перед військами вермахту.

У перші дні війни передові частини, що склалися з таких, як Шумук, гинули,

області, де довідався, що в цій місцині діють загони УПА. Повстанський рух лише розпочинався, але було очевидно, що упівці роблять добрі справи: борються проти німців і більшовиків, допомагають тамтешнім мешканцям. Вирішив і Шумук долучитися до збройної боротьби. Оскільки був людиною освіченою, одразу почав ідейно виховувати молодь.

Герої національно-визвольних змагань

УКРАЇНЕЦЬ – ЗА БУДЬ-ЯКИХ ОБСТАВИН

Данило Шумук – найвідоміший українець-дисидент: понад сорок два роки просидів у польських, німецьких та радянських таборах і п'ятнадцять років прожив вимушеній еміграції.

Його донька, Віра Данилівна Калач, ніколи не жалкувала, що їй випало втерпіти за батька, який усе своє життя присвятив боротьбі за волю України. Вона постійно підтримувала з ним зв'язок, їздила на побачення, була біля нього на поселеннях. За своє життя жінці довелося змінювати місце проживання біля сорока разів, її «обробляли» агенти з органів, намагаючись утовкмачити, що «батько йде невірним шляхом». Але донька ніколи не засуджувала татові дії, не дорікала йому. Попри всі життєві негаразди, спромоглася створити власну сім'ю, отримала вищу освіту й виконала останню волю батька – привезла на Батьківщину, щоб він помер у вільній Україні, за яку просидів у польських, німецьких та радянських таборах 42 роки і 195 днів.

Її татові – Данилу Лаврентійовичу Шумуку вважали за честь потиснути руку керівники США, Франції й Канади, про нього знімали фільми краці українські, французькі й польські кінематографісти, писали провідні газети світу. За іронією долі останній півтора року свого життя найвідоміший політв'язень радянських концтаборів мешкав у місті Красноармійську, по вулиці Соціалістичній, у двоповерховій „сталінці”. Саме тут, у невеличкій двокімнатній квартирі, проживала його донька – Віра Калач, до якої свого часу й завітала «УК».

– Скажімо, у Польщі ветерани Армії Крайової, які прирівнюються до наших вояків УПА, мають хороші будинки, добре забезпечені матеріально, користуються пільгами. В Україні – навпаки... Коли ще Данило Лаврентійович був живий, то говорив, що ми не повинні ставати на коліна й прохати у цієї влади будь-що. Якби влада була справді українською, то й ставлення до нас було б іншим».

Віра Данилівна ще до свого народження стала донькою політичного в'язня. Коли її

комуністичні ідеї. Ще навчаючись у школі, став задумуватися, чому в українських землях має панувати польська мова й чужинські закони? У юнацькому віці долучився до підпільної боротьби, був одним із керівників компартії Західної України. Коли підпілля на Волині викрили, багатьох активістів розстріляли, а двадцятирічного Данила засудили до 9 років ув'язнення.

У польських в'язницях просидів 5 років – у 1939-ому політв'язня звільнили совети, яким за договором

У порівнянні з «новим режимом» навіть польська влада виглядала гуманною. Тоді й прийшло перше розчарування у комуністичних ідеях.

ІЗ ОДНІЄЇ ТЮРМИ – В ІНШУ

Напередодні війни, у травні 1941-го, Данила Шумука призначили до червоного війська. На кордоні між Україною та Польщею він будував бетонні укріплення. Ті півтора місяця роботи на фортифікаціях до самої смерті згадував як ка-торгу. Побудували багато, але в

Данило Лаврентійович Шумук

потрапляли в оточення, в полон. Така доля спіткала і Данила. У німецькому таборі для військовополонених, у Хоролі, що на Полтавщині, куди він потрапив, умови були пекельними. Там розробляли глиняний кар'єр, де використовували працю полонених. Їжу насипали прямо в поли, на роботах людей затоптували...

У цей час родина Шумука опинилася на окупованій території. Дружину, доньку й маленького сина, як сім'ю комуніста, забрали до в'язниці в Любомль. Згодом приїхав дідуся і діток забрав до себе, а дружина залишилася у в'язниці, однак невдовзі їй поталанило втекти. Босою, у лютій мороз, прийшла на хутір, де жили її батьки.

Але спокійніше не стало. Залізницю біля хутора підривали то червоні партизани, то воїни УПА, а німці «відігравалися» на місцевих мешканцях. Довелося тікати до лісу, де й «пересиділи» до визволення.

В УПА НЕ ВЧИЛИ НА ЗАГАРБНИКІВ

А тим часом Шумукові та ще двом його товаришам поталанило втекти з табору смерті. Коли пробиралися додому, то йшли селами, у яких під час голодомору 1931-33 років повністю повимирали люди. Дивна, страшна поставала картина: село є, хати стоять, а людей у ньому немає... Саме тоді Данило остаточно зневірився у радянській владі. Оселився у Хмельницькій

Читав, як він казав, вишколи: хотів, щоб Україна була самостійною, а люди могли спілкуватися своєю рідною мовою, мали свою культуру і жили заможного. Розповідав, що переконувати доводилося рідко – люди, переважно із західних областей, були свідомими, патріотичними, бо натерпілися від поляків, устигли ковтнути й радянської «свободи». «В УПА не вчили на загарбників, вони лише обороняли й захищали своє.. А тато взагалі був людиною гуманною. Побратими з УПА нерідко дорікали йому за цю якість. Як керівник – він носив при собі пістоль, але використовував його лише для самозахисту. Людей не вбивав», – розповідала Віра Данилівна.

Тоді на Волині відбувалися сутички між українцями та поляками. Саме з метою довідатися про ті трагічні події й приїжджали до Віри Данилівни польські журналісти. Вони прагнули з'ясувати ставлення Данила Шумука до тих трагічних подій 1943 року. Його відповідь була вичерпною: „Хоча безпосередньої участі у тих подіях я не брав, але знаю про них добре. Ту обопільну різницю засуджую. І зараз полякам потрібно пробачити українців, а українцям пробачити поляків за те зло, що було з обох сторін. Разом із тим треба усвідомити, що українці це робили не на польській землі, а на своїй. А чому робили? Та, мабуть, тому що їх довели».

Данила Шумука вітає прем'єр-міністр Канади Браян Малруні

СІМ РОКІВ - БЕЗВІСТІ

З травня 41-го по 47-й не було від Шумука жодної звісточки — як у воду канув... А коли весною 1945-го солдати поверталися з фронту додому, донька з букетом черемхи побігла у

село зустрічати свого татуся. Всі обіймалися, цілувалися, а її тата не було... Для неї, десятирічної дівчинки, то було найбільше розчарування у житті. Так вона й не діждалася батька...

Після війни Віра пішла до школи, коли їй виповнилося 14 років, першою серед ровесників вступила до комсомолу, бо вчителі казали, що вона повинна бути комсомолкою, адже її батько — комуніст! І вона свято вірила...

У 1947 році від Данила Шумука нарешті прийшла звістка. У листі він повідомляв, що знову у неволі й просив пробачення у дружини... Рідні не могли повірити, що їхній батько — ворог народу, а донька Віра щиро вважала, що то якась непорозуміння, що радянська влада добра, й її тато скоро повернеться додому. Але з Сибіру швидко не повертаються...

У радянському концтаборі Данило працював на цементному заводі в Норильську, де 1953 року було найбільше повстання в'язнів. У підпільному керівництві цього супротиву був і Шумук. Уважав, що хоча повстання й закінчилося поразкою, але опісля того умови у радянських таборах, ставлення до в'язнів з боку табірної начальства покращилися. Це найбільше, що могли зробити бранці радянської системи. Як же потрапив Данило до Сибіру?

ЗАСУДЖЕНИЙ ДО СМЕРТНОЇ КАРИ

Уже наприкінці Другої світової, коли стало зрозуміло, що більшовики переможуть, Шумук із групою «східняків» у складі «похідної групи» відправився на схід країни, де мали влаштуватися на роботу, організувати підпілля й у такий спосіб далі боротися за вільну Україну. По дорозі загинув втрапив багато бійців, і коли стало зрозуміло, що збройно вони виступати не в змозі, Шумук розпустив загін, сказавши, щоб кожен влаштувався сам, де зможе, а після війни зв'язки відновлять. Із провідником лишився тільки один повстанець. Спочатку переховувався у лісі під Богуславом, що на Київщині. Якоюсь узимку, знесилений і хворий, вони попросилися переночувати до якоїсь хати в селі Розкошинці. І потрапили на людей, які здали їх до рук енкаведистів. При обшуку знайшли пістолет і карту. Шумука засудили до смертної кари. Сидів у Луцьку з лютого до травня 45-го. Таких, як він, засуджених до смерті,

у тій в'язниці було багато. Розповідав, як щонайменше в'язнів виводили на подвір'я тюрми й розстрілювали. І вже коли «смертників» залишилося небагато, якоїсь ночі постріли лунали, на диво, часто. Як з'ясувалося — то охорона са-

радянської влади і доводив переваги радянського способу життя».

Приїхав до столиці й Данило з донькою, їх поселили в готелі, кілька днів возили на «Волзі» по Києву й показували, як добре живеться людям у Радянській Україні. А було це саме на річницю Жовтневої революції. Гебісти спеціально запросили Шумука на парад, щоб переконався, яку міць являє собою армія, натякаючи на марність боротьби проти такої «махіни». За парадом Данило Лаврентійович спостерігав із кав'ярні на Хрещатику. Пізніше, проїжджаючи повз цю кав'ярню, жартома згадавав «як приймав парад Пере-

моги». Поселившись у Богуславі, працював кочегаром, вантажником, теслею, з тим у піонерському таборі «Дніпро» під Києвом. Наїжджав до столиці, де зустрічався з Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Євгеном Сверстюком, Михайлом та Богданом Горинями... Знову включився до дисидентського руху, який на початку сімдесятих уже набрав обертів. Коли в 1972 році прокотилася хвиля масових арештів, Шумука звинуватили у ворожій пропаганді та в розповсюдженні антирадянської літератури. Цього разу засудили на десять років таборів і п'ять заслання. Покарання відбував у сумнозвісному Кучино, де сконали Олекса Тихий, Василь Стус, Юрій Литвин. Там у тюрмній лікарні зустрічався з Левком Лук'яненком, Степаном Хмарою, Василем Стусом, Євгеном Пронюком, іншими дисидентами.

Останні п'ятнадцять років донька майже щорічно їздила до батька на побачення, а на засланні в Каратобе, що в Казахстані, навіть хотіла поселитися. До Данила Шумука там дуже добре ставилися. Казахи — задухом націоналісти. Навіть у радянські часи вони були націоналістично налаштованими і поважали українця саме за його принципову позицію. У Каратобе Шумуки залишили про себе добру пам'ять: навпроти виконкому заклали парк

ЯК ДИСИДЕНТ «ПРИЙМАВ ПАРАД»

По закінченню «десятиріччя», у переддень повернення Данила Шумука з ГУЛАГу, Віру Данилівну викликали до КДБ. «Зустрів мене особисто головний ідеолог КДБ на прізвище Колос чи Калаш, — згадувала Віра Данилівна. — Переконував у тому, що батько даремно налаштований проти

радянської влади і доводив переваги радянського способу життя».

Приїхав до столиці й Данило з донькою, їх поселили в готелі, кілька днів возили на «Волзі» по Києву й показували, як добре живеться людям у Радянській Україні. А було це саме на річницю Жовтневої революції. Гебісти спеціально запросили Шумука на парад, щоб переконався, яку міць являє собою армія, натякаючи на марність боротьби проти такої «махіни». За парадом Данило Лаврентійович спостерігав із кав'ярні на Хрещатику. Пізніше, проїжджаючи повз цю кав'ярню, жартома згадавав «як приймав парад Пере-

моги». Поселившись у Богуславі, працював кочегаром, вантажником, теслею, з тим у піонерському таборі «Дніпро» під Києвом. Наїжджав до столиці, де зустрічався з Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Євгеном Сверстюком, Михайлом та Богданом Горинями... Знову включився до дисидентського руху, який на початку сімдесятих уже набрав обертів. Коли в 1972 році прокотилася хвиля масових арештів, Шумука звинуватили у ворожій пропаганді та в розповсюдженні антирадянської літератури. Цього разу засудили на десять років таборів і п'ять заслання. Покарання відбував у сумнозвісному Кучино, де сконали Олекса Тихий, Василь Стус, Юрій Литвин. Там у тюрмній лікарні зустрічався з Левком Лук'яненком, Степаном Хмарою, Василем Стусом, Євгеном Пронюком, іншими дисидентами.

ПОЛІТ ІЗ ОСТАННЬОЇ НЕВОЛІ

Останні п'ятнадцять років донька майже щорічно їздила до батька на побачення, а на засланні в Каратобе, що в Казахстані, навіть хотіла поселитися. До Данила Шумука там дуже добре ставилися. Казахи — задухом націоналісти. Навіть у радянські часи вони були націоналістично налаштованими і поважали українця саме за його принципову позицію. У Каратобе Шумуки залишили про себе добру пам'ять: навпроти виконкому заклали парк

(тамтешні мешканці навіть обіцяли назвати його іменем Шумука), на суцільному піску Данило Лаврентійович вирощував люцерну й кавуни, а донька — квіти.

Повертався Шумук із останньої неволі, коли стрілка годинника життя показувала на 72 роки. Тоді, в 1987-му, друзі вирішили переправити його до Канади. Для цього використали всі можливості, навіть дипломатичні. Із Каратобе він виїхав до Уральська, звідти літаком до Москви. Прямо на летовище під'їхала машина посла Канади в СРСР, і високі дипломатичні чини прослідкували, щоб колишній в'язень без проблем сів на рейс до Північної Америки. Казали, що жодного дисидента ще так не проводжали, як Данила Шумука!

Віра Данилівна розповідає донецьким журналістам і краєзнавцям про життєвий шлях свого батька

ВІД ДЕКЛАРАЦІЇ — ДО ЗАКОНУ

Незважаючи на випробування, що випали на його долю, він прожив 92 роки і до 85-ти давав собі раду. Уже в поважному віці брав участь у різноманітних заходах, виступав на телебаченні, давав інтерв'ю тощо.

У 1987 році президент США Рональд Рейган у Білому домі приймав найвизначніших дисидентів світу з нагоди річниці «Декларації прав людини». Україну представляв Данило Шумук. А коли Президент США його вітав, то Данило Лаврентійович сказав: «Було б добре, якби Декларація про права людини стала законом. Тоді б і не було

таких, як я...» До речі, там за перекладача у нього була Катерина Чумаченко, називав її лагідно Катрусюю. Перебував у дружніх стосунках із її батьками.

Останні роки еміграції Данило Лаврентійович жив у католицькому домі Павла й Петра, де мешкали літні люди з української діаспори. Після ДТП, у яку багаторічний в'язень потрапив у 82 роки, донька літала до батька через океан, доглядала за ним. Ще й тоді він багато читав, цікавився новинами з рідного краю. Дуже непокоїло його, що немає поки що тієї України, про яку мріяв. Якось зізнався доньці: «Я сидів у тюрмах і борюся не за таку Україну... Краще б я став агрономом чи зоотехніком, бо з

рослинами й тваринами працювати легше, ніж з людьми...» П'ятнадцять років прожив у Торонто, а коли в жовтні 2002-го донька поверталася в Україну, сказав: «І я з тобою...»

Радів, що останні роки свого життя проведе на рідній землі, у вільній Україні, хоча й не зовсім у такій, яку малював у своїй уяві. Під небом України Шумук прожив усього півтора року — у травні 2004-го на 92-му році життя він пішов у засвіти. Поховали його у Красноармійську, що на Донеччині.

Наприкінці давньої тривалої розмови, Віра Данилівна згадала, як на мене, дуже цікавий епізод із жорстоко-строкатої біографії батька. Коли той був ще юнаком, на його рідній Волині зайшла влада проводила перепис населення. На питання переписувача про національність, молодий Данило просто, але гордо відповів: «Тутешній». «Українець чи поляк?», — перепитали його. «Тутешній», — вперто стояв на своєму юнак. Врешті так і записали — «абориген».

НЕКРОЛОГ ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Влітку минулого року Віра Данилівна Качан померла. Поховали її на міському цвинтарі Красноармійська біля свого легендарного батька. І по смерті вони — поруч, як було і по життю. Світла їм пам'ять.

Антін БОБИР,
власний кореспондент «УК»,
Красноармійськ-Донецьк

Віра Данилівна Качан біля могили свого батька на цвинтарі у Красноармійську

ВЕЛИКДЕНЬ – ПЕРЕМОГА ЖИТТЯ

Закінчення. Початок у №№ 7-8
за 2012 рік

Великдень – давнє свято весни і родючості. Дослідники визначають, що йому не менше 7 тисяч років, тобто за часів Трипілля, в країні Арати вже в цей час була зрозумілою космогонічна сутність свята, склалася його унікальна та багатюща обрядовість, включаючи святкування Вербниці, розпис писанок, випікання короваю (Великодньої Бабки) тощо. Відзначалося воно, як свято Весняного Сонця і Природи, що відроджувалися після зимового сну. Це свято перемоги Світла над Темрявою, дня над ніччю...

На Великдень випікали ритуальні хліби, коровай, солодкі млинні баби, калачі, які мали бути якомога вищими – це символ родючості, плідної сили.

Наші предки знали магічне замовлення великоднього хліба:

Хліб наш сонячний! Посланий нам добро, достаток та здоров'я від прадавніх наших пращурів оріїв, першовчителів хліборобства. Ми молимося на тебе, як молилися наші прадіди, діди, батьки. Ми славимо тебе на полі і на столі, на святі в кожній родині. Додавай нам снаги і здоров'я. Посилай витримку в боротьбі з відвертими та прихованими ворогами нашої землі, держави, культури, мови, етносу.

Хлібе наш святій! Ми величаємо тебе хлібом-Паном! А пан – титул бога Сонця, спадкове звання українців справіку. Приймй наше замовляння, кожна стеблинка на землі. Пошли, доле, здоров'я та щастя кожній твоїй дитині, хто пильнує цю стеблинку на полі. Рости, жито-пшенице! Набирайся соків землі під сонцем ясним. Слава тобі, земле рідна, слава тобі, хліборобе! Твоїм рукам, твоїм думам, твоїм сподіванням. Слава тобі, сонце ясне! Слава тобі, хлібе великодній! Як нашому життю-буттю, нашій історії, вічності, нашому щастю. Сучасному і прийдешньому!

Таке ж значення мали великодні писанки та крашанки, з якими довго боролися церковники, але так і не змогли їх викоринити – змушені були дозволити і включити в свої церковні обряди, надавши їм зовсім іншого значення.

Ритуальні страви Великоднього тижня виконують магічну роль, тому вживати їх слід саме в той космічний час, коли воскресє Дажбог. Тоді Небесна Брама відкрита для душі українців-русичів. Церковні приписи постувати в цей час спричиняють зворотню дію – ми “постуємо” практично цілий рік. Пам'ятаймо, що яйце – символ воскресіння Дажбога і Дажбожих онуків, тобто всіх нас, українців-русичів, аріїв. Тому не припустимо розписувати і дарувати видуте, порожнє яйце – це символ безпліддя, який застосовують наші вороги, щоб знищити націю.

Отже, Великдень – давнє свято весни і родючості, Свята неділя – перша неділя після повного Місяця (весняного рівнодення). Великдень – цілковита перемога весни-літа над зимою, перемога життя над смертю, свято подружньої любові та злагоди в родині.

У давні часи рік починався першим місяцем весни – березнем. Саме тоді, згідно з віруваннями предків, у вирії – життєтворчому просторі Ора – зародився з вогняного Яйця-райця світ, де вирісло Дерево життя та прийшли у цей світ бог Ладо – прабатько – першотворець та богиня Лада – праматір – родиця, берегиня білого світу.

Великдень вважається найголовнішим днем у році, бо тоді воскресє бог життя – Сонце, а весь світ возносить хвалу воскресінню, на-

родженню любові, доброти, надії та радості життя. Предки вважали, що в цей день Господь відчиняє небо і через небесні ворота приносить у людські душі очисний вогонь.

У дохристиянські часи Великдень був одночасно й святом Нового року. Наші предки вірили, що у Великодньому світлі їхні душі стають безсмертними, а всілякі дідьки втрачають свою силу.

На Великдень молодь обов'язково водила хороводи – танки, співала пісень. Ходіння по колу за Сонцем мало сприяти швидшому пробудженню і розквіту природи. Піднімання вгору, підкидання чого-небудь, підсакування – давні магічні дії, які, за повір'ям, стимулюють ріст рослинного світу.

У день весняного рівнодення (21 березня) довгота дня зрівнюється з довготою ночі. Наступний день уже на одну хвилину довший, а ніч – коротша.

Весняне рівнодення – це оптимістичний момент природи. Всесвіт починає прагнути до поєднання сил Древа із силами Вогню. Настає бажана рівновага, і Сонце простує до перемоги. Вогонь виноситься з сімейних

Весняне рівнодення - Великдень

вогнищ на узвишся, назустріч Сонцю.

Цей великий закон кругообігу й відродження життя у природі добре знали наші предки. Його уособленням було Сонце, відзначене сімома знаками Зодіаку. Сонце змінювало образ у кожному знакові. Це породило богів рівнодення і сонцестояння. Богом весняного рівнодення був бог молодості та мужності Ярило.

Період святкування охоплював цілий цикл свят, пов'язаних одне з одним, але різних за обрядом проведення, змістом, значенням, тощо. Можна тільки дивуватися та захоплюватися мудрістю наших предків, які відкрили космічну сутність свята Великодня на тисячоліття, на весь період існування Сонячної системи...

Щодо Пасхи, то цей термін все міцніше вживається в українському лексиконі у відзначенні як релігійних, так і на державницькому рівні, свят. Відомо, що християнська Пасха була накинута на свято Великодня, яке наші предки відзначали у день весняного рівнодення, як день перемоги Світла над Темрявою, тепла над холодом.

Юдеї користуються місячним календарем, а християни недосконалим юліанським календарем, який за кожні 128 років пересувається на 1 добу вперед. Ця похибка юліанського календаря призвела до того, що з кожним новим століттям християнська Пасха віддаляється від юдейської все далі і далі.

Щоб дізнатися детальніше про походження цієї назви і свята, варто лише заглянути до першоджерел, а саме – до Старого Заповіту Біблії. І стане відразу

зрозумілим, що це свято пов'язане з виходом юдеїв з єгипетського рабства. А саму назву „Пасха” святу дало єврейське слово „pesach” (перескочення). При цій події, за Біблією, Бог Яхве сказав Мойсею, щоб той сказав усій ізраїльській громаді зарізати ягнят, а кров'ю від них покроплити обидва бокові одвірки... у тих домах, що будуть їсти його в них. Далі йде роз'яснення, як приготувати і їсти те м'ясо. І нарешті, кульмінаційне відкриття:

„Пасха це для Господа! 12. І перейду я тієї ночі в єгипетським краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного первородного від людини аж до скотини. А над всіма єгипетськими богами вчиню я суд. Я – Господь!

13. І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, – і побачу ту кров, і обмину вас. (Тобто pesach – я перескочив, – прим. авт.). І не буде між вами згубної поразки, коли я вбиватиму в єгипетським краї.

14. І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! Сім днів буде їсти опрісноки. (маца, не квашене).

43. І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: кожен чужинець не буде їсти її.

44. А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її”.

Як бачимо, в основу свята покладено біблійну історію про вихід євреїв з єгипетського рабства. Отже, це свято ні за суттю, ні за обрядовістю не є українським.

Воскресіння Христове почали відзначати порівняно недавно. Рішення щодо необхідності його святкування виніс Нікейський собор у 325 році н.е. Відповідно в Україні це свято почали впроваджувати лише після насильницького хрещення Русі у 988 році. Як бачимо, в його основу покладене воскресіння Ісуса Христа. Отже, ні місце виникнення, ні суть його, ні обрядовість не мали при своїх витках, як і переважна більшість християнських свят по відношенню до святих апостолів, великомучеників і т.д. і т.п. ніякого відношення до України.

Тому всі три назви свята відрізняються за часом і місцем виникнення, світоглядною сутністю та обрядовістю. Так, наприклад, високі запашні обрядові хліби наші предки називали Великодніми бабками чи Великодніми коровами майже до середини XVIII ст.

Тому не треба змішувати воедино всі ці свята, які і за енергетичною значущістю згідно з астрономічним циклом Космосу величніші і сильніші за всі пишні-обрядодійсенні ритуали. Нехай кожен народ святкує своє, за своїми обрядами й у свій час. Ніхто їм не боронить цього робити в нашій демократичній ліберальній країні. Але називати одне свято іменем іншого, підмінити поняття – то є вже відверта духовна агресія.

Варто повертатися до витоків своїх. „Бо хто матір забуває, того Бог карає”, – застерігав наш Пророк. Отож, українці, повертаймо свою історичну пам'ять, прадавні свята і обряди наших предків. Пишімо писанки, святкуймо Вербницю і Великдень!

– Ой, дай, Боже, Весну почати!
Красну величати! Світлом засівати!
Сили Божої набирати!, – закликали наші предки, звертаючись до Космосу.

Олександр СЕРЕДЮК,
доктор філософії, письменник

Творчість наших читачів

Поезія, що віє мудрістю і болем...

Григорій Андрійович Пономаренко – Людина з великої літери, ветеран війни і педагогічної праці, прекрасний журналіст, автор багатьох книжок для дітей.

Скоро сивочолий дідусь Грицько розміняє дев'ятий десяток. Проте він, як завжди, у русі, чуїно тримає своє вразливе серце на неспокійному пульсі нашого невизначеного сьогодення.

А ще встигає писати гарні вірші. Григорій Андрійович козацького роду, тому, як і належить, мислить по-українськи – карбує своє слово просто, гостро, пересипаючи його відбірним народним гумором.

Пропонуємо вам по-справжньому козацькі поетичні рядки Григорія Пономаренка, що він надіслав до редакції газети, яку передплачує і цінує як патріотичне видання.

А шановному автору від щирого серця бажаємо козацького довголіття і нових успіхів на творчій ниві, так щедро ним засіяній. Будьте!

Юрій ДОЦЕНКО,
член НСПУ

КАЛЬМІУСЬКА ПАЛАНКА

В народній пам'яті і досі ще живе
Колісь незаймане

безмежжя степове,
Де буйно так росли
піриї, буркун, курай...
(А степ той звався Подем Диким).
Сьогодні – це Донецчина, наш край.
У давнину тут табором великим
Ген-ген побіля Кальміус-ріки
Під українським

спекотливим сонцем

Селилися відважні козаки –
Землі своєї мужні охоронці.
Вони кордони наші стерегли
Від лютих орд,
від хижої навали.

Були то справжні воїни-орли,
І рівних у бою вони собі не мали,
То наші пращури, захисники землі,
Для нас – взірць великої звитяги.
Вони не загубились ув імлі,
А запалили нас вогнем відваги,
Про них йде слава

з глибини віків,
Про їхню спритність,
і рішучість, і завзяття,
І ми, прями нащадки козаків,
Всім заявляємо,

що козаки – це браття,
По духу браття, і по долі, й по борні.
Що козаки – це плем'я дуже, горде,
Воно відроджується в рідній стороні,
Щоб нас не подолали дикі орди.
Крокує в майбуття

великий мій народ –
В труді щоденнім виростають крила,
Через століття лихоліть, негод
Встає козацький дух,
народжується сила.

Григорій ПОНОМАРЕНКО,
ветеран війни, відмінник народної
освіти України

Доброчинність

ДАРУНОК ВЕТЕРАНІВ

Другий рік поспіль Всеукраїнське об'єднання ветеранів, яке у своїй патріотично-виховній діяльності тісно взаємодіє з Українським Реєстровим Козацтвом, проводить масштабну акцію щодо популяризації серед молоді і юнацтва нашої славної історії.

Саме ця шанована організація за сприяння її голови Володимира Гуменюка додатком до журналу «Заповіт батьків» видала у Києві гарно ілюстрований наочно-навчальний посібник «Гетьмани і полководці України». До комплексу входять короткі есе про такі легендарні постаті в історії козацтва, як Дмитро Вишневецький, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Іван Виговський, Іван Мазепа, Петро Дорошенко, Іван Сірко, Пилип Орлик, Павло Полуботок, Данило Апостол, Кирило Розумовський, Павло Скоропадський, В'ячеслав Чорновіл та інші. Посібник дає змістовне уявлення про

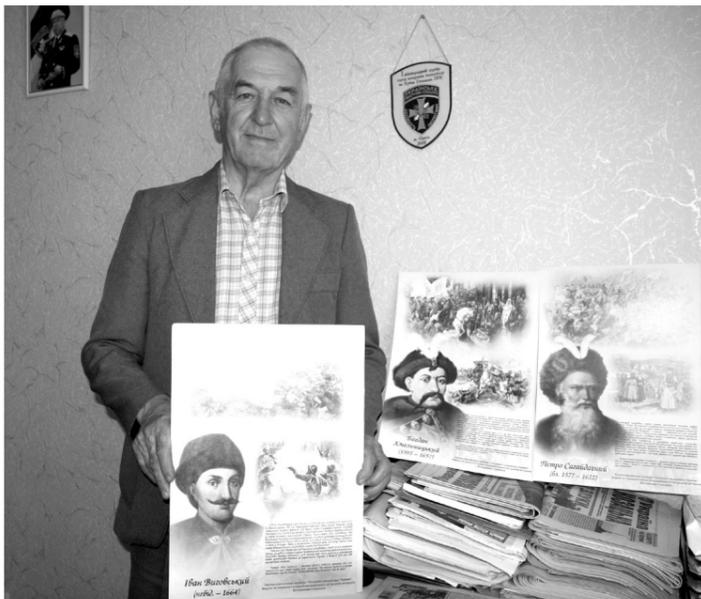
військову, державницьку, культурну і політичну діяльність

Минулого року школи Донецьчини вже отримали близько 80

аркушів розміром 30 на 40 см і які можуть бути розташовані на спеціальному стенді в кабінеті історії, суспільствознавства, шкільному музеї, сільській бібліотеці тощо.

Цього року ветерани разом із редакцією газети «Україна козацька» презентують ще 60 комплектів цього рідкісного видання, що, певне, знайде своє гідне місце в навчально-виховних, культурологічних заходах області.

На жаль, усім бажаним комплектів не вистачить. Тож за взаємною домовленістю з редакцією «України козацької» та допомогою реєстрового козацтва ми будемо розповсюджувати наочно-навчальний посібник «Гетьмани і полководці України», який можна буде використовувати у навчальній роботі, сприяючи патріотичному вихованню нашої молоді.

Голова Донецького обласного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів Віктор Прокопчук презентує видання

цих українських достойників, козацьких очільників.

комплектів цього оригінального посібника, що складається з 16

Ірина КУДІНОВА
власний кореспондент «УК»,
м.Донецьк
Фото Антона Бобира

У змаганнях - студенти

У Маріуполі у спортивно-му комплексі Приазовського державного технічного університету його студентський сенат спільно з Українським Реєстровим Козацтвом провів фестиваль «Де козак - там і слава!», в якому взяли участь сім факультетів цього вишу. Серед почесних гостей заходу були голова Адміністрації Гетьмана УРК у Приазовському регіоні Олек-

етапи. Його учасники блискуче впоралися з творчими та силовими турами: «Домашнє завдання», «Бій на мішках», «Перетягування канату», «Козацький портрет». Лунали щирі козацькі пісні, тріщали канати у сильних парубочьких руках, барвисто сяяли фарби на козацьких малюнках, було весело від запальних українських танців.

конкурс, в якому команди малювали на швидкість козака з шаблею.

Під час творчих перерв між змаганнями глядачі та учасники дійства насолоджувалися прекрасними українськими піснями у виконанні капітана Кальміуського полку УРК Євгена Іванова та спостерігали колоритні танці учасників Народного ансамблю танцю «Первоцвіт», яким керує

булави від реєстрових козаків Приазовського регіону. А від ректорату університету тріумфатори отримали у дарунок фотоальбоми. Друге місце і сертифікати на відвідання спа-салону виборола команда зварювального факультету «Лихі чуби». Третьою була команда металургійного факультету «Загартовані духом».

Але найбільшою винагородою для учасників фести-

Учасники і організатори козацького фестивалю «Де козак - там і слава!» разом із почесними гостями - представниками Приазовського регіону Українського Реєстрового Козацтва

сандр Нефьодкін, отаман Маріупольського міського товариства УРК Володимир Книшенко, отаман Кальміуського полку УРК Олександр Білоконь та інші козацькі очільники.

Конкурс проходив у три

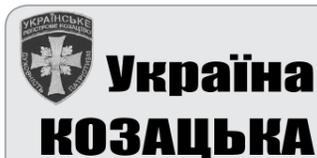
Потішив присутніх майстерним виконанням гопака представник зварювального факультету (команда «Лихі чуби») Олексій Мкртчян. У бою на мішках не було рівних студенту Олександру Маркіну. Цікавим і веселим видався

отаман цього ж козацького підрозділу, полковник УРК Олександр Білоконь.

У підсумку переможцем фестивалю «Де козак - там і слава!» визнано команду ПФ «Лиха січ», яка стала володарем головного призу - козацької

валю стали бурхливі оплески глядачів та захоплені відгуки вболівальників.

Катерина КАРАБЕН-ФОРТУН,
капітан УРК,
м.Маріуполь
Фото Олександри ПАПАКИ

Україна
КОЗАЦЬКА

ЗАСНОВНИК:
Всеукраїнська
громадська організація
«Українське Реєстрове
Козацтво»

Головний редактор
Антін Бобир
e-mail: abobyf68@ukr.net
096-383-75-15,
(062) 213-01-98

Заступник головного
редактора
Юрій Доценко
050-773-77-12

Свідоцтво про реєстрацію
серія КВ № 8398, видане
Державним комітетом
телебачення і радіомовлення
4 лютого 2004 року

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
01001, м.Київ, вул.Мала
Житомирська, буд.11, оф.5а
www.kozatstvo.org.ua
Тел.: (044) 360-95-68
(044) 360-92-78
(094) 928-31-71
e-mail: go-ukr@i.ua
genstab-kiev@kozatstvo.org.ua

КОРПУНКТІ:
83048, м.Донецьк,
вул.Артема, 118-Б
Факс: (062) 311-34-24
Тел. (062) 213-01-98
(094) 912-71-98
e-mail: press_uk@iai.dn.ua

м.Івано-Франківськ
Завідувач корпункту
Богдан Кузів
Тел.: 097-595-64-68

м.Львів
Завідувач корпункту
Роман Наконечний
Тел.: (0322) 64-99-79

м.Харків
Завідувач корпункту
Михайло Дубровський
Тел.: 067-628-82-64

м.Ужгород
Завідувач корпункту
Іван Мільчевич
Тел.: (050) 438-79-93

Сфера розповсюдження:
загальнодержавна

Газета виходить один раз
на місяць. Ціна договірна
Газету віддруковано в друкарні
ПРАТ «Редакція газети «Донбас»
Адреса: м.Донецьк, 83096,
вул.Куйбишева, 58
Наклад 3000
Замовлення 848/05

Передплатити газету
«Україна козацька»
можна у будь-якому
поштовому відділенні
України.

Передплатний індекс:
08159

Подорожуємо Україною

Пам'ятний маршрут: від Києва - до Крут

Нещодавно «УК» отримала лист від мариупольця Григорія Кабанцева, який разом з сином Олександром здійснив захоплюючу подорож центральною та північною Україною, відвідавши місто Канів Черкаської області, столицю України Київ, залізничну станцію Крути Чернігівської області. Пропонуємо читачам його враження від цієї подорожі.

НА ТАРАСОВІЙ ГОРІ

Картина «Пророк».
Художник В.Кушнір

У Каневі вклонилися могили Великого Кобзаря на Чернечій горі та відвідали оновлений музей Тараса Шевченка. Його експозицію переважно складають великі монументальні панно та стенди з автоматизованим

Т.Г.Шевченку зображений у білій тозі-мантії, босоніж, з червоною квіткою у лівій руці. Біля правої ноги підпис: «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм...» Він іде до нас, проникливо дивиться і немовби промовляє: «І день іде, і ніч іде, і, голову схопивши в руки, дивуєшся, чому не йде апостол правди і науки!» А й дійсно, де ж той апостол, на якого ми зачекалися?

А Тарас (скульптор Манізер) стоїть на Чернечій горі так, «щоб лани широкополі і Дніпро, і кручі було видно, було чути, як реве ревучий». А Дніпро ніби дивиться на Кобзаря, шепочучи йому: «Спи спокійно, Тарасе, я тебе ніколи не зраджу і людям не дозволю!»

ЗОЛОТІ БАНИ СОБОРІВ

«Як тебе не любити, Києве мій» — згадуються рядки з пісні Ігоря Шамо на слова Дмитра Луценка.

У столиці відвідали Києво-Печерську лавру, Софійський, Володимирський, Михайлівський (нещодавно відновлений після зруйнування його більшовиками під час громадянської війни) собори, Андріївську церкву, Кирилівську церкву з неперевершеним стінописом геніального художника Михайла Врубеля і його іконами; церкву Різдва Христового, де 1861 року відспівували Т.Г.Шевченка; церкву Святого Миколая на Аскольдовій могилі.

У Кирилівській церкві наш зір вразили роботи М.Врубеля: живописні картини «Зішестя Святого Духа на апостолів», «Христос», «Надгробний плач» та ікони «Ісус Христос», «Богородиця», «Архієпископ Кирило»,

Т.Шевченку, Лесі Українці, М.Грушевському, В.Чорноволу, Ярославу Мудрому, княгині Ользі, Андрію Первозваному, Кирилу і Мефодію, Володимирі Великому, Богдану Хмельницькому, а також кінні статуї гетьмана П.Сагайдачного і козака, який захищає кордони України.

На Байковому цвинтарі ми побачили багато цікавих пам'ятників на могилах видатних діячів історії та культури України: Лесі Українці та її батькам Олені Пчілці і Петру Косачу; поетам М.Бажану, М.Рильському, П.Тичині, В.Сосюрі, А.Малишку; композиторам Г.Майбороді, П.Майбороді, К.Данькевичу, О.Білашу, І.Шамо, співаком Борису Гмирі та Оксані Петрусенко, диригенту Н.Рахліну, кіноакторові Л.Бикову, засновникові інституту електрозварювання Є.Патону,

В.Васнецов. «Христос Вседержитель» - плафон головного куполу Володимирського собору в Києві

видатному футболістові і тренеру В.Лобановському, першому президенту Української республіки М.Грушевському, політичному діячеві, голові Народного Руху України В.Чорноволу, почесній голові українських націоналістів Ярославі Стецько, мужнім борцям за свободу України В.Стусу, Ю.Литвину, О.Тихому.

СВІТ СВІТЛОГО, ВІЧНОГО

Серед великої кількості музеїв Києва хочу виокремити три, а саме: українського образотворчого мистецтва, Т.Г.Шевченка, Лесі Українки. У першому ми помилувалися автопортретом Т.Шевченка і його офортами «Судна рада», «Дари в Чигирині 1649р.», «Видубецький монастир у Києві», «Старости» а також картинами М.Пимоненка «Жертва фанатизму», «Страсний четвер», М.Глушенка «Гладіолуси», «На морі»; М.Мурашка «Над Дніпром»; О.Мурашка «Похорон кошового», «Парижанки»,

Пам'ятник гетьману Петру Сагайдачному на Контрактній площі в Києві

«Портрет дівчинки в червоному капелюсі»; М.Івасюка «В'їзд Б.Хмельницького до Києва».

У Музеї Т.Г.Шевченка нас привабили, в першу чергу, картини поета-художника «Марія» (донька В.Кочубея), «Циганка-ворожка», «Катерина», «Портрет М.Репніна», «Портрет Варвари Репніної», «Портрет Іллі Лизогуба» (композитор, музика якого лунала в музейних залах), а також оригінали його пластин-матриць офортів «Судна рада», «Старости».

А в Музеї-квартирі Лесі Українки я прочитав присутнім її вірша «Як я умру, на світі запалає покинутий вогонь моїх пісень» та заграв на Лесиному піаніно прелюдію №7 Ф.Шопена. Тут

же зберігаються не тільки твори великої поетеси, але й її особисті і родинні речі та меблі. Ми занурилися у дивний поетичний світ незабутньої поетеси і подумки побували разом з нею у тих місцях, якими вона колись мандрувала, в т.ч. за кордоном, у Єгипті, Італії...

ТУТ ВОНИ ПОЛЯГЛИ

Наостанок наша подорож привела нас до залізничної станції Крути, що знаходиться на північному сході від Києва, неподалік Ніжина. Крути — символ героїзму української молоді. Тут 29-го січня 1918 року сталася битва між студентським куренем січових стрільців (триста молодих хлопців) і російсько-більшовицькими військами, які наступали на Київ за наказом В.Леніна для знищення Центральної Ради на чолі з Президентом України М.Грушевським. Українські хлопці билися завзято, але не змогли протистояти великій регулярній армії. Курінь було оточено і розбито, захоплених у полон катували й зрештою розстріляли. Пізніше героїв Крут поховали на Аскольдовій могилі в Києві, а на станції Крути було встановлено меморіал «Пам'ятник героям Крут».

Не можу не втриматися від схвильованого висновку після цієї цікавої подорожі, до якого приєднався і мій син: «Яка ж багата на історію, людей, природу наша Україна!»

Григорій КАБАНЦЕВ,
м. Мариуполь

Церква Різдва Христового у Києві

переглядом. З картин особливо приваблює портрет поета «Пророк» (В.Кушнір), на якому

«Архієпископ Афанасій». Побачили і прекрасні скульптурні пам'ятники

Меморіал захисникам Вітчизни під Крутами